

rozenbulletin

Periodieke uitgave van de Nederlandse Rozenvereniging

oktober 2016

www.rozenvereniging.nl

*Nieuwjaarsbijeenkomst
27 januari 2017*

Viering 50-jarig bestaan

*Verslag buitenlandse reis
2016*

*'Tussenrozen'
voor het voetlicht*

*56ste Internationaal
Rozenconcours Den Haag
2016*

*Verslag WFRS 2016
China*

www.worldrose.org

Gouden Roos van Den Haag: R. Sirius ('TAN05415'), Tantau, trosroos

NIEUW Mest op maat

Voor elke grondsoort en elk jaargetij een eigen mest. Ook voor uw rozen hebben wij de juiste oplossing!

de Bierkreek

BIOLOGISCHE ROZENKWEKERIJ

Keuze uit ruim 1.400
soorten 100% biologisch
geteelde rozen

Verzending door heel Nederland
op pot en kale wortel

Zevenhofstedenstraat 9 4515 RK IJzendijke ☎ 06 - 129 050 85

✉ info@bierkreek.nl 🌐 www.bierkreek.nl

Belle Epoque Rozenkwekerij

Voor nieuwe, ouderwetse en zeldzame rozen

Meer dan 1500 soorten rozen leverbaar! Zoekt u een speciale roos, laat het ons weten. Grote kans dat deze leverbaar is, of wij kunnen een passende vervanger leveren.

Bestellen kan het gehele jaar via www.belle-epoque.nl

Levering uit de volle grond van november tot en met april.
Postorder levering mogelijk. Afhalen uitsluitend op bestelling.

De assortimentstuinen van Belle Epoque zijn in de maanden mei, juni, juli, augustus en september dagelijks geopend.

Op ons containerveld hebben wij een ruime sortering rozen in pot voor u klaar staan. Verkoop van rozen in container van: maandag t/m vrijdag van 8.00 uur tot en met 16.00 uur. In het weekend gesloten.

Oosteinderweg 489, 1432 BJ Aalsmeer Tel 0297-342546 Fax 0297-340597 e-mail: info@belle-epoque.nl

rozenbulletin

Periodieke uitgave van de Nederlandse
Rozenvereniging. Verschijnt 4 x per jaar.
ISSN 1381-9933. KvK 40411460
www.rozenvereniging.nl

Bestuur:

Voorzitter:

Dick (D.) Schenk Tel. 0227 663236
E-mail: dick.schenk@planet.nl

Vice-voorzitter:

Monique (M.M.J.L.) Nuijten Tel. 0623358279
E-mail: mon.nuijten@planet.nl

Secretaris en ledenadministratie:

Lianne (C.C.A.) Nouwens. Tel. 06 51223374
E-mail: lianne.nouwens@xs4all.nl

Postadres secretariaat en ledenadministratie
Prins Frederikplein 126, 3071 KS Rotterdam

Penningmeester

Leny (H.P.) Franken-Nuijten. Tel. 0681231845
E-mail: penningmeesternrv@gmail.com

Postadres financiële administratie

Gareelweg 1, 4622 RS Bergen op Zoom

Bestuurslid:

Kees (C.) Mirande Tel. 0637407376
E-mail: corneliusmirande@gmail.com

Webmaster:

Monique Nuijten
E-mail: webmaster@rozenvereniging.nl

Buitenlandse reizen:

Kees (C.) Mirande . Tel. 0637407376
E-mail: corneliusmirande@gmail.com
Netty Verdouw. Tel. 015 2566568
E-mail: nettyverdouw@live.nl

Excursiecommissie binnenland:

Rita Deenenkamp. Tel. 010 3005011
Koosje van de Giessen. Tel. 0183 630354

PR-coördinatie:

Marga Verwer. Tel. 0164 613407
Email: marga.verwer@ziggo.nl

Redactiecommissie Rozenbulletin:

Mariette Edelman: zie eindredactie
Ien Hempenius. Tel. 0343 562533
E-mail: a.hempenius@inter.nl.net
Monique Nuijten: zie bestuur

Fotobewerking: Els de Krijger

E-mail: elsdekrijger@hotmail.com

Eindredactie:

Mariette Edelman. Tel. 070 3553812
E-mail: edelrose@ziggo.nl

Lidmaatschap: € 30,- per jaar
Buitenlandse leden: € 35,- per jaar
ING Bank: NL90 INGB 0001 3452 45
BIC (Swift-code) INGBNL2A
t.n.v. Nederl. Rozenvereniging, Rotterdam

LET OP ! De Rabobank rekening is vervallen.

Opzeggen van het lidmaatschap kan alleen
schriftelijk voor 1 december, waarna
het per 1 januari daaropvolgend ingaat.

Inhoud nummer 176, juli 2016:

- 3 Nieuwjaarsbijeenkomst 2017
- 6 Sirop de Rose
- 7 Viering 50-jarig bestaan
- 13 De kleuren van het Zwarte Woud
- 19 'Tussenrozen' voor het voetlicht
- 22 Cornelis Vreeswijk
- 23 Int. Rozenconcours Den Haag 2016
- 26 Verslag WFRS 2016 – China
- 31 Boekbespreking
- 31 Wijziging bankrekening

Zaterdag 27 januari 2017, Nieuwjaarsbijeenkomst in het Markiezenhof in Bergen op Zoom

*Het bestuur heeft het genoeg u uit te nodigen voor de
Nieuwjaarsbijeenkomst op zaterdag 21 januari 2017 in Bergen op
Zoom. Deze keer zullen we het Markiezenhof bezoeken.*

Het Markiezenhof

Het Markiezenhof (Bergs: *Markiezen'of*) is een laatgotisch stadspaleis, in Bergen op Zoom, residentie van de heren en later de markiezen van Bergen op Zoom en is ontstaan in de periode tussen 1485 en circa 1520, als resultaat van een aantal verbouwingen en uitbreidingen van het middeleeuwse hof van de heren van Bergen op Zoom.

Het Markiezenhof heeft in de loop der tijd verschillende functies gehad. Zo is het complex in het verleden gebruikt als: adellijk woonpaleis, bestuurscentrum van het Markiezaat, militair hospitaal en als kazernes (1819-1957). In 1968 besloot men het gebouw voor publiek open te stellen door er een museum van te maken. Anno nu herbergt het Markiezenhof drie musea (stad & regio, kermis en internationale politieke spotprenten). Vanaf 2010 is het regionaal archief ook ondergebracht in het complex. Het is een rijksmonument en behoort tot de 'Top 100 van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg' uit 1990.

Geschiedenis

Dit paleis werd in 1485 gebouwd onder leiding van de Mechelse bouwmeesters Antoon I Keldermans en Rombout II Keldermans leden van de

Henriettekamer in Het Markiezenhof

Mechelse familie van architecten Keldermans, in opdracht van Jan II van Glymes, heer van Bergen op Zoom. De Heren van Bergen woonden hiervoor voornamelijk in het kasteel te Wouw. Het Markiezenhof, of 'het Hof van Bergen' zoals het zou gaan heten, moest waardig genoeg zijn om hoge gasten in te ontvangen omdat Bergen op Zoom een steeds belangrijkere handelsstad werd. Het zou één van de mooiste laat-gotische stadspaleizen van West-Europa wor-

*Bijdragen voor het Rozenbulletin 178, dat in januari 2017 verschijnt, graag inzenden
voor 1 december per e-mail, in Word, aan de eindredactie: edelrose@ziggo.nl
Foto's digitaal in een hoge resolutie voor 1 december naar: elsdekrijger@hotmail.com*

TUINCENTRUM
LOTTUM

Rozen- en tuinplantenspecialist Tuincentrum LOTTUM
Grubbenvorsterweg 26 • 5973 NB Lottum • Tel. 077 - 4631674 • Fax 077 - 4632971
info@tuincentrumlottum.nl • www.tuincentrumlottum.nl

Rozen- en tuinplantenspecialist Tuincentrum Lottum:
Rozencentrum in Rozendorp Lottum, Klimrozen, ramblers, Engelse rozen,
moderne rozen, ouderwetse rozen, minirozen, bodembedekkende rozen etc.

Ruim 950 soorten volle grond (okt. - april), vanaf mei ruim 450 soorten in pot.
Assortimentslijst op aanvraag. Ook andere tuinplanten in groot assortiment.
Beslist de moeite waard.

Ben je op zoek naar een persoonlijk sieraad?
Wil je het rozenvereniging logo of je favoriete bloem in goud of zilver?

Dat kan bij Nic'S ontwerpen!
(Voorheen via Nouwens & Houdijk Edelsmeden)

Voor meer informatie ga naar:
NicolleStevens.nl/sieraden-op-thema/

symbivit voor rozen en tegen rozenmoeheid

Speciale wortelschimmels (Mycorrhiza's)
stimuleren en beschermen uw rozen op natuurlijke wijze.
Eénmalig toegevoegd bij het aanplanten of verplanten
groeien de schimmels met de wortels mee en
vormen een uitbreiding en bescherming van het wortelstelsel.
Met symbivit* kunt u rozen planten in een bestaand rozenperk.

*symbivit is de opvolger van rootgrow

Servaplant BV IJsseldijk 351 2922 BK Krimpen aan den IJssel service@servaplant.nl www.servaplant.nl

Spelarosa®
Pure Liefde
voor Rozen

*Spelarosa®: Quality Only in stamrozen,
klimrozen, patiorozen, mini klimrozen, heesterrozen,
bodembedekkende rozen, grootbloemige rozen,
special en floribunda rozen!*

www.spelarosa.nl

Buitenzijde van Het Markiezenhof

den. Het heeft een imposante voor-gevel met rode vensterkorven. In de hofzaal staat de 15.000 kg wegende *Christoffelschouw* uit 1521 ontworpen door de beeldhouwer Rombout Keldermans. Hier ontvingen de heren en markiezen hun gasten. In 1511 was het paleis voltooid. In 1533 werden de heren van Bergen verheven tot markies.

Het Markiezenhof kwam eind 17de eeuw in handen van buitenlandse vorstenhuizen. In 1698 was François Egon de la Tour d'Auvergne de laatste markies die nog daadwerkelijk in het Markiezenhof woonde. Hij liet het paleis naar zijn tijd moderniseren. Daarbij werd de arcade dichtgemetseld, de toren werd ingekort en de achtergevel werd opgetrokken in klassieke Franse stijl. De laatste generaties markiezen die Bergen op Zoom had kwamen nog amper in het Mar-

kiezenhof omdat ze, vanwege hun internationale titels, op andere plaatsen in Europa woonden. Toen er in 1795 een einde kwam aan het markiezaat Bergen op Zoom, legde het Franse leger beslag op het Markiezenhof en werd het paleis gebruikt als militair hospitaal. Vanaf 1815 werd het Markiezenhof een kazerne. Tijdens de kazernejaren raakte het paleis in zwaar verval. In de jaren 60 van de 20e eeuw werd begonnen met de restauratie van het Markiezenhof. De binnenplaatsen werden naar de oorspronkelijke stijl gerestaureerd, zoals bij de bouw in de 15e eeuw. De arcades gingen weer open en de paleistoren werd weer in ere hersteld. Ook de Franse tuingevel en de tuin werden gerestaureerd. In 2008 en 2009 werd het opnieuw verbouwd en werden onder meer de stijlkamers gerenoveerd.

Franse tuin

Stijlkamers

Er zijn vier stijlkamers waaronder de Henriëttekamer en de Theodoorkamer met portretten van vroegere markiezen. De stijlkamers zijn voorzien van meubilair en sier- en gebruiksvoorwerpen uit de 16e tot 18e eeuw.

Er is een permanente tentoonstelling, 'Breekbaar Bergen', van aardewerk. In de Blauwe Zaal is een kopie van de maquette uit 1747 van Bergen op Zoom. Het origineel staat in het Musée Plan Reliefs in Parijs. De maquette laat de overgang van de oude vestingsperiode naar de moderne tijd van Bergen op Zoom zien.

Programma

10.30 – 11.30 uur

Uitwisselen van nieuwjaarswensen in restaurant la Pucelle onder het genot van koffie thee met een Bergse Bastaert

11.30 – 13.00 uur

Privé rondleiding door het Markiezenhof

13.00 – 13.15 uur

Aperitief

13.15 – 14.30 uur

Lunchbuffet in la Pucelle

14.30 uur

Het museum zelf verder ontdekken

De Hofzaal

Kosten en aanmelding

De kosten bedragen € 36,- p.p.. Betaling via de penningmeester t.n.v. Nederlandse Rozenvereniging te Rotterdam op bankrekeningnummer ING NL90 INGB 0001 3452 45 onder vermelding 'Nieuwjaarsbijeenkomst 2017' en lidnummer. Aanmelding graag uiterlijk 12 jan. 2017 bij Lianne Nouwens per e-mail lianne.nouwens@xs4all.nl of telefonisch 06-51223374.

Bij uw aanmelding kunt u ook uw eventuele dieetwensen kenbaar maken. Ook verzoeken we u aan te geven of u in het bezit bent van een museumjaarkaart en of u deze wilt gebruiken bij het bezoek aan het Markiezenhof.

Locaties

Het Markiezenhof
Steenbergsestraat 8
4611 TE Bergen op Zoom

La Pucelle
Hofstraat 2
4611 TJ Bergen op Zoom
0164-266445

Parkeren

De dichtstbijzijnde parkeergarage is de ondergrondse garage 'Achter de Grote Markt'. Uitrijkaarten (€ 3,- per kaart) zijn bij het Markiezenhof verkrijgbaar.

Bron foto's: Het Markiezenhof

Schilderij in Het Markiezenhof

Stijlkamer

Binnenplaats en galerij

Sirop de Rose

Al vier generaties, sinds 1921, maakt de Franse familie Rieme in het dorpje Morteau, (Franche-Comte) 38 soorten limonadesiroop. (Met respect voor traditie en authentieke smaak).

De meest verrassende is de 'Sirop de Rose'. Onlangs kreeg ik de fles cadeau van een vakantieganger en was nieuwsgierig naar de smaak. Het super klassieke etiket belooft iets bijzonders uit lang vervlogen tijden. Volgens het etiket bestaat de samenstelling uit suiker, water, citroensap en 'arome naturel de rose'.

Maar wat is 'arome naturel de rose' precies? Lijkt me een goeie vraag voor de Keuringsdienst van waarde. Een paar druppels geconcentreerde rozenolie? Of een chemisch verzinsel uit een geur- en smaakfabriek?

De Franse familie gaf geen commentaar op mijn vraag. Familierecept, geheim. En op internet kan je wel volop flesjes rozenaroma kopen, maar niemand legt uit wat het is. Hoe het ook zei, de Sirop de rose is een verrukkelijk ouderwets drankje met een authentieke, zoete zachte rozensmaak. Een scheutje in de champagne en je hebt een godendrank.

Kees Mirande
corneliusmirande@gmail.com

Sirop de Rose

De viering van het 50-jarig bestaan van de Nederlandse Rozenvereniging op 1 en 2 juli 2016

Het gouden jubileum van de Nederlandse Rozenvereniging werd gevierd met een tweedaags festijn op 1 en 2 juli 2016 in het centrum van ons land. Het programma bestond de eerste dag uit een ontvangst, lezing en lunch in Amerongen, met in de middag een bezoek aan het plaatselijke kasteel plus tuinen. Die dag werd afgesloten met een diner in Rhenen met voor de leden van ver weg de mogelijkheid tot overnachting. Op de tweede dag werden we rondgeleid door de kassen en over de testvelden van het rozenveredelingsbedrijf Interplant in Leersum, waar ook een lunch werd aangeboden. De middag was gewijd aan twee veelzijdige tuinen in Leusden, waarna alle aanwezigen met een jubileumroos huiswaarts keerden.

Een enthousiast begin

Vanaf 10.30 u waren de deelnemers op vrijdag 1 juli welkom in de herberg *Den Rooden Leeuw* in Amerongen. Het enthousiasme was groot, want toen wij een klein half uurtje voor die tijd langs het etablissement reden, zat het merendeel van het gezelschap al aan de koffie. Dat is vaak zo bij de Rozenvereniging. Zo'n 75 mensen waren uit alle hoeken van Nederland gekomen om twee dagen lang het 50-jarig bestaan van onze Nederlandse Rozenvereniging te vieren. Na alle uitvoerige begroetingen en omhelzingen – o, wat leuk dat je er bent, wat heb ik jou lang niet gezien – slaagde voorzitter Dick Schenk er in de bijeenkomst om 11.00 uur te openen en iedereen welkom te heten. Met 'iedereen' werden leden bedoeld die al bijna 50 jaar lid zijn en leden die pas een paar weken lid zijn. Een speciaal welkom gold de familie IJssink van het rozenhuis Interplant, dat een flink aandeel in het tweedaagse programma verzorgde. De heer Schenk schetste kort hoe uit een soort 'actiegroep' om het Westbroekpark in Den Haag en de rozen aldaar te behouden uiteindelijk de Nederlandse Rozenvereniging ontstond. Op 17 september 1966

werd deze in een vergadering van 17 mensen in het Paviljoen bij het Westbroekpark opgericht. Een uitgebreid verhaal over de oprichting vindt u op de website van de NRv. Hoewel de eigenlijke verjaardag dus op 17 september is, koos het bestuur ervoor het jubileum tijdens de hoofdbloei van de moderne rozen te vieren. Bij het 25-jarig bestaan in 1991 telde de vereniging nog bijna 1300 leden, maar al een aantal jaren daalt het ledenaantal helaas gestaag, wat het bestuur een zorgelijke ontwikkeling acht en de toekomst van onze vereniging bedreigt. Maar toch, deze dagen was het feest. Dat zoveel leden de jubileumdagen wilden meemaken, stemde het bestuur zeer tevree. Veel van de aanwezigen behoorden tot de zgn. vaste kern van de vereniging. Het zijn de leden die vaak aan rozenreizen, bijeenkomsten en excursies deelnemen en functies in het bestuur en de commissies hebben of gehad hebben.

Drie leden van het eerste jaar aanwezig

Voor zover bekend, is geen der oprichters van de Nederlandse Rozenvereniging nog in leven. Drie leden die al in het eerste jaar toetraden tot

Een tevreden voorzitter

onze rozenvereniging én op 1 juli aanwezig waren, werden speciaal welkom geheten en voor hun trouw geëerd met een voor de gelegenheid vervaardigde herinneringsspel. Natuurlijk in de vorm van een roosje. De eerste die deze door de voorzitter kreeg opgespeld, meteen na de opening, was mevrouw Gerda Verkade-Hendriks. Heel wat reizen en excursies maakte dit enthousiaste lid mee en ook schroomde ze niet van zich te laten horen in het *Rozenbulletin*. 's Avonds voor het diner werd ook een speld uitgereikt aan de heer Karel Huberts, die al in het eerste jaar lid werd en aan heel wat excursies en reizen heeft deelgenomen. De derde speld ontving de heer Piet Bakker. Wie van de (actieve) leden zal hem niet kennen? Niet alleen bioloog, met heel wat publicaties op zijn naam, maar ook een groot kenner van voornamelijk historische en wilde rozen en onvermoeibaar onderzoeker. Tot in China zocht hij naar wilde rozen en in de wereldfederatie van

Gerda Verkade wordt geëerd voor 50 jaar trouw lidmaatschap

Piet Bakker werd ook al snel na de oprichting lid van de NRv

Karel Huberts geniet al 50 jaar van rozen en mensen in de NRv

Robert IJssink na zijn presentatie over het bedrijf Interplant Roses

Kasteel Amerongen

Tuintoernamen met rozen bij kasteel Amerongen

rozenverenigingen vertegenwoordigt hij de Nederlandse Rozenvereniging op het vlak van de historische rozen. Piet Bakker is namens de NRv bovendien adviseur voor de rozen in het arboretum Belmonte in Wageningen. Na deze uitvoerige opening gaf voorzitter Schenk het woord aan de heer Robert IJssink, directeur van Interplant Roses.

Interplant Roses

Voordat de heer IJssink ging vertellen over het bedrijf Interplant Roses feliciteerde ook hij de Nederlandse Rozenvereniging met het 50-jarig bestaan, mede namens de familie IJssink en het managementteam van Interplant. Zijn vader Gerrit Pieter maakte in de beginjaren van de NRv een tijdlang deel uit van het bestuur en hijzelf is later ook enkele jaren bestuurslid geweest. Interplant hoopt dat de NRv nog lang zal bestaan, want tenslotte moeten bedrijven als Interplant het van de rozenliefhebbers hebben. De heer IJssink schetste eerst de geschiedenis van het bedrijf en vertelde daarna over de huidige activiteiten. Op de terreinen rond het

huidige hoofdkantoor in Leersum ontstond al in 1926 een bedrijf met de naam Darthuizer boomkwekerijen. Na de Tweede Wereldoorlog namen zijn grootvader, Louis IJssink en Anne Geert Groenewegen dit bedrijf over en brachten het tot bloei. Naast het kweken van een enorm sortiment bomen en heesters vermeerderden zij ook het toen gangbare sortiment tuinrozen en wat wilde rozen. Belangrijke klanten waren gemeentelijke plantsoenendiensten. Nadat Robert's vader Gerrit Pieter in de zaak was gekomen, vatte deze het plan op om zelf nieuwe rozen te ontwikkelen. Daartoe werd in 1962 het rozenveredelingsbedrijf Interplant opgericht. In het begin was een belangrijke doelstelling gezonde, doorbloeiende heesterrozen te verkrijgen, geïnspireerd door moschatahybriden als R. 'Ballerina' en R. 'Mozart'. In 1983, 1984 en 1985 wonnen zij de Gouden Roos van het rozenconcorso in het Westbroekpark in Den Haag met respectievelijk R. 'Fleurette', R. 'Directeur H.J. Bos' en R. 'Rosy Cushion'.

Ontwikkelingen in de snijrozenveredeling

Bij tuinrozen wilde men het niet laten en op zeker moment werd ervoor gekozen ook snijrozen te gaan 'maken'. Trossnijrozen werden het grote doel. Die waren er toen nog nauwelijks, maar tegenwoordig is Interplant wereldwijd marktleider met deze 'spray roses'. Intussen is de derde generatie IJssink aangetreden en vormen Robert en zijn broer Martijn de directie. Naast de trossnijrozen zijn inmiddels ook geurende en geklusterde snijrozen ontwikkeld (geklusterde snijrozen of cluster roses zijn grootbloemige snijrozen in de vorm van een trosroos, zodat men met enkele takken al een flink boekje heeft). Het bedrijf biedt hiernaast eveneens grote, middelgrote en kleine snijrozen in theehybridevorm aan. Dat zijn de bekende gevulde rozen met één bloem op één steel die eerst zulke mooie knoppen hebben. Die theehybridesnijrozen zijn deels gewonnen door het bedrijf Grandiflora in Australië en geïntroduceerd door Interplant. Op een vraag uit de zaal werd uitgelegd dat het niet gemakkelijk is om geurende snijrozen te verkrijgen, omdat een lang vaasleven genetisch moeilijk samengaat met geur. Interplant behoort nu tot de tien grootste snijrozenveredelaars van de wereld en noemt zichzelf een van de vijf spelers in de Champions League van de snijrozenveredeling. Het bedrijf haalt zijn omzet uit licenties en heeft geen productiebedrijven meer. 75% van deze omzet komt momenteel van de snijrozen en 25% uit de tuinrozen. De wereldproductie van snijrozen, nu ongeveer 15.000 ha, vindt tegenwoordig grotendeels plaats in landen die op of vlakbij de evenaar liggen, voornamelijk in Kenia, Ethiopië, Ecuador en Columbia en dan op flinke hoogte. Niet alleen zijn in deze landen de kosten lager dan in Nederland, maar het stabiele klimaat en de hogere ligging (in Kenia bijv. op 1600 m hoogte en in Ecuador wel tot 3000 m) zor-

Rosarium met moschatahybriden in de tuinen rond kasteel Amerongen

R. 'Buff Beauty', (Pemberton) in het rosarium bij kasteel Amerongen

gen voor prachtige, stevige rozen. Desgevraagd: in Suriname is het te laag en te nat. De productiebedrijven worden steeds groter. Begonnen kwekers in Afrika met 2-3 ha, nu is dat al 300, 400 en zelfs 500 ha, alles op substraat. Waarom op substraat, zo werd er gevraagd. Wel, een snijroos gaat maar een paar jaar mee en anders zou men steeds geweldige grondvervangingsoperaties moeten uitvoeren, want je kunt immers geen rozen planten in grond waar al langer rozen hebben gestaan. Een van de redenen dat de productiebedrijven zo groot zijn geworden is dat zeer grote winkelketens, denk bijv. aan het Franse Carrefour, forse hoeveelheden rozen inkopen en daarbij constante kwaliteit en aanvoer eisen. Ter vergelijking: in ons eigen Nederland was de productie van snijrozen in 2015 gedaald tot zo'n 200 ha. Het hoofdkantoor van Interplant, met een research- en veredelingsafdeling, bevindt zich sinds 1962 in Leersum, maar zal per januari 2017 verhuizen naar Harmelen, waar een kas van 2,7 ha ter beschikking

Martijn IJssink vertelt met passie over het veredelingsproces foto: Marga Verwer

komt. In Kenia heeft Interplant een test- en showvestiging, waar rozenproducenten in die regio kunnen zien hoe de snijrozen van Interplant en Grandiflora het in de Keniaanse omstandigheden doen. In Spanje heeft Interplant een vestiging ten behoeve van de Zuid-Amerikaanse connecties. Het bedrijf heeft in totaal rond de 100 werknemers. Er bestaan plannen om binnen afzienbare tijd, als de vierde generatie IJssink aantreedt, in China een test- en showcentrum te vestigen.

Interplant vergeet ook de tuinrozen niet

Naast het winnen van nieuwe snijrozen is Interplant altijd doorgegaan met het veredelen van tuinrozen. Een interessante lijn van de laatste jaren is die van de Babylon Roses, door de

De kort geleden bestoven rozen in de kas van Interplant

10. Het vaandel van de Nederlandse Rozenvereniging

heer G.P. IJssink liefkozend oogjesrozen genoemd. Dit zijn rozen met een donkere vlek (blotch) in het hart, die afstammen van *Rosa persica*. Een andere lijn noemde IJssink hun Holiday Island Roses. Hierbij gaat het om vrij lage, compact groeiende, grootbloemige, geurende rozen die ook zeer geschikt zijn om in pot te kweken. Veel wordt ook verwacht van de gestarte lijn van de ruffle roses, rozen met gerafelde bloembladjes. Naast de eigen veredelingsactiviteiten heeft Interplant vertegenwoordigingen van snijrozen uit het Verenigd Koninkrijk en Australië en sinds kort voor alle tuinrozen van de Britse veredelaar Harkness. Dat betekent concreet dat Interplant licenties voor het vermeerderen/kweken van Harknessrozen verkoopt in de Benelux.

13. R. 'Pink Lace' is een van de moderne cluster roses foto: Interplant

Ruffle rose 'Golden Lady' foto: Interplant

Robert Ilsink vertelde ons nog tal van interessante dingen over de wereldhandel in rozen, de logistiek, de veiling en andere afzetkanalen en hoe grote investeerders ook deze wereld binnendringen, enz. enz. Ik zou het hele **Rozenbulletin** ermee kunnen vullen, maar verwijs u hiervoor naar Interplant's website www.interplantroses.nl. Voorzitter Schenk bedankte niet alleen de spreker voor zijn interessante verhaal 'achter de schermen', maar zette ook de aanwezige echtgenotes Ilsink in het zonnetje met een bloemenhulde.

Kasteel Amerongen

Tijdens de lunch, ook in *Den Rooden Leeuw*, konden we uitgebreid napraten over de presentatie van de heer Ilsink. Vervolgens wandelden we naar

het kasteel Amerongen voor rondleidingen in het kasteel en de tuinen. Voorafgaand aan de rondleidingen (de mijne was uitstekend. De gids vertelde met een enthousiasme en empathie alsof ze een familielid was) werd een video getoond van de geschiedenis van het huis en zijn bewoners, zodat degenen onder ons die de klim naar boven niet waagden, toch een goed inzicht kregen in het geheel. Jammer was het dat het in sommige kamers en in de gangen nogal donker was vanwege de bescherming van de inboedel tegen (te) veel licht. In de 13^e eeuw werd voor het eerst een kasteel op deze plek gebouwd. Na zo'n vier eeuwen met diverse verwoestingen en branden werd het in 1673 totaal verwoest. Daarna werd op dezelfde plek in Hollands-classi-

R. 'Chandos Beauty' van Harkness op het proefveld bij Interplant

Het testveld van Interplant Roses in Leersum

cistische stijl het kasteel gebouwd dat wij nu bezochten, door de adellijke diplomatenfamilie Van Reede. Godard van Reede-Ginckel was een vertrouweling van koning-stadhouder Willem III. Na zijn militaire successen voor Willem III in Ierland werd hij benoemd tot graaf van Athlone, een titel die de familie behield tot 1844 toen de negende graaf van Athlone kinderloos stierf. Een andere bekende (tijdelijke) bewoner van kasteel Amerongen was de laatste keizer van Duitsland, Wilhelm II. Op verzoek van koningin Wilhelmina verleende de toenmalige bewoner/eigenaar graaf Van Aldenburg-Bentinck hem anderhalf jaar gastvrijheid. Het leven op kasteel Amerongen verliep in die periode vrijwel geheel naar de wensen van de keizer en werd mettertijd, zo heb ik wel eens gehoord, meer een bezoeking dan een bezoek. Immers, een logé en een vis....., u weet het wel. Zo werd de gewoonte dat een strijkje op een verhoging in de eetzaal het diner opvrolijkte, afgeschaft, omdat de keizer het niet verdroeg dat mensen op hem neerkeken én zagen hoe moeilijk hij at met zijn misvormde arm. Een dochter des huizes trouwde met de adjudant van de keizer, Sigurd von Ilseman, dat weer wel. Deze adjudant bleef zijn majesteit trouw tot het einde in Doorn in 1941. We zagen bij de rondleiding o.a. het bureau waaraan Wilhelm II zijn abdicatie tekende, nadat hij een hele dag op de gang geïjsbeerd had. Na de abdicatie kwam ook keizerin Auguste Viktoria naar Amerongen. Zij was lange tijd beschermvrouwe van de Verein Deutscher Rosenfreunde. Een beeld van haar, dat de beide wereldoorlogen en de communistische tijd van Oost-Duitsland doorstond, siert nog altijd het Europarosarium van Sangerhausen.

Rozen rondom kasteel Amerongen

Bij de tuinrondleiding van onze groep ging het regenen, zodat wij

Een roos uit de Babylon Eyes serie (persica hybriden), Interplant; geschikt voor pot

wat minder ontspannen genoten van de groei en bloei rondom het kasteel. In het lagere tuingedeelte is een klein rosarium met moschatahybriden van Pemberton en Bentall. De tuinbaas vertelde vol enthousiasme over deze interessante rozengroep die men in het openbaar groen niet vaak zo verzameld ziet. Ze lagen hem kennelijk na aan het hart. Waar vind je nog een tuinbaas met belangstelling voor bijzondere rozen? Hij wordt al tientallen jaren bijgestaan door een vrijwilligersgroep, de 'Amerongse tuinkabouters', die ook de rondleidingen in de tuinen verzorgden. Jammer genoeg waren de moderne rozen in het hogere deel van de tuin recentelijk deels verwoest door een fout bij de gewasbescherming door het hiervoor ingehuurd bedrijf. Op mijn verbaasde vraag waarom men hier nog 'spoot' – het is toch steeds minder gebruikelijk dat in openbaar toegankelijke parken en tuinen naar gevaarlijke middelen wordt gegrepen? – was het antwoord dat het zonder niet ging op deze grond waar al zolang rozen hebben gestaan en grondvervangende door de smalle pa-

Hartelijk dank aan de familie Ilsink

den mechanisch niet gaat. Jammer, jammer. Misschien voor de vervanging een keus maken uit zeer gezonde rozen en rootgrow gebruiken? of eerst ook nog een jaar afrikaantjes? Of gewoon de rozen in een ander deel van de tuin planten? Ruimte is er genoeg daar ... Al met al een interessant huis, een mooie tuin en een mooi bosgedeelte, dat grenst aan de uiterwaarden van de Rijn. Wel iets om nog eens naar terug te komen. Vol indrukken trok het gezelschap vervolgens naar Hotel 't Paviljoen in Rhenen waar geborrelde, gegeten en door een aantal leden van verder weg geslapen werd. In de serre waar we aten, zag ik opeens 'het' vaandel van onze vereniging. Voor mij was het nieuw, maar het bleek al voor het 25-jarig jubileum in 1991 voor de NRv. gemaakt te zijn door mevrouw Annie Ruys.

Kassen en testveld van Interplant

Op zaterdag 2 juli werden we 's morgens ontvangen op de hoofdvestiging van Interplant in Leersum om met eigen ogen te zien waarover we

Aandachtig gehoor voor Anneke van Haeften (met paars jack) van Groot Sandbrink

de vorige dag hoorden. We ontmoeten hier ook de tweede directeur, de heer Martijn Ilsink, die een jongere broer is van de spreker van vrijdag. In groepen werden we rondgeleid door de kassen en over het testveld met tuinrozen. Martijn Ilsink bleek niet onder te doen voor zijn vader en broer en ook bij hem straalde het enthousiasme voor zijn werk tijdens de rondleiding van hem af. In de kassen, met klimaatregeling, liet hij ons rozen zien in allerlei stadia: ouderplanten, onlangs bestoven rozen, kleine zaailingetjes, oudere zaailingen enz. Verbazingwekkend vind ik het altijd weer dat een rozenzaailing na een paar maanden al bloeit. In een speciale kamer wordt in Leersum nog eens het vaasleven getest van snijrozen die uit Kenia worden overgevlogen. Vanwege een opklaring spoedden wij ons na de kas meteen naar het testveld dat prachtig in bloei stond. Hier zagen we heel wat Babylonrozen, ook de licht gevulde waarover we de eerste dag tijdens de presentatie hoorden. En van de rozen van Harkness stal R. 'Chandos Beauty' de show: een heerlijk geurende, mooie, grootbloemige, zachte roos die zeer in de smaak viel van de bezoekers. Deze roos had ook tijdens de potrozenweek in Lottum in juni jl. veel succes. Tevreden jubileumgasten genoten van de door Interplant aangeboden lunch in het ontvangstgebouw in countrystijl, voor de gelegenheid uitgebreid met een tent. Een zeer tevreden voorzitter kon de familie Ilsink namens alle aanwezigen bedanken voor dit uitgebreide 'bedrijfsbezoek'.

Groot Sandbrink en De Tinshof

Nog was de koek niet op: vanuit Leersum reden we naar Leusden-Zuid waar we twee tegenover elkaar liggende tuinen bezochten. De tuin van de familie Van Haeften ligt rond een oude boerderij met rieten dak uit 1850, *Groot Sandbrink* genaamd. Er tegenover staat het

Prachtige vijverpartij op Groot Sandbrink

vroegere rentmeesterhuis *De Tinshof* van het landgoed De Boom, nu eigendom van de familie Janssens van Gellicum. Met het oog op het weer begon mevrouw Van Haften meteen met haar rondleiding, maar zoals dat meestal gaat met een grote groep, halverwege was het merendeel van de bezoekers al verspreid door de hele tuin. De een genoot van het uitzicht, anderen van rozen of mooie bomen en van het geheel, een ander bleef lang staan op een mooi punt. Een hectare grond is er bij het huis en de stallen gebleven na de opheffing van het boerenbedrijf. Die hectare is door de huidige bewoners tot een zeer gevarieerde, goed verzorgde tuin omgetoverd. Rozen spelen hierin geen hoofdrol maar zijn op allerlei plekjes wel degelijk te vinden. Een grote vijver met schitterende oeverbeplanting vond ik er het allermooist. In een ruim ingeplante hoogstamboomgaard heeft elke fruitboom een eigen boomtuintje. In deze tuin wordt heel veel werk verzet. We vonden elkaar weer in een beschutte hoek bij het woonhuis waar we namens beide families werden verwend met thee en lekkers. Huis en tuin van de familie Janssens van Gellicum aan de overkant beslaan 0,6 ha en liggen in een open plek aan het begin van een lang bosperceel. Dicht rondom het huis zijn bloemenborders, verder weg wordt de beplanting natuurlijker en daarmee is een mooie overgang naar het bos gecreëerd. Een mooie, rustgevendende tuin met een hoogst romantische

bosvijver. En wat maken smaakvolle bijgebouwtjes een erf toch charmant. Vanwege het wild zijn in deze tuin niet veel rozen aangeplant. De rozen die er zijn, staan midden in de borders en hebben daardoor iets minder aantrekkingskracht op reeën. Terug naar de overkant eindigde het tweedaagse jubileumfestijn onder een oude hooibergkap met een drankje en hapjes en veel woorden van dank en enthousiasme voor de beide echtparen.

Voor we in de auto's stapten, kregen we allemaal nog een jubileumroos. Mevrouw Koosje vd Giessen had daarvoor de grootbloemige, geurende *R. Augusta Luise* ('TANGust') gekozen. De jubileumcommissie mag tevreden zijn, lijkt me. Dus ... laten we allemaal meehelpen leden te werven en zo het 60-jarig bestaan te halen.

Tekst en foto's: Ien Hempenius

Bostuin met romantische vijver

Een charmant bijgebouwtje verhoogt de sfeer rond De Tinshof

De kleuren van het Zwarte Woud

Op stap met de Nederlandse Rozenvereniging langs bijzondere tuinen, juni 2016, een nieuwe ervaring. Een blikverruiming voor wie in zijn kleine stadstuin graag de bloemetjes buiten zet, maar moet woekeren met de ruimte en geen idee heeft wat voor rozen er in zijn tuin zo uitbundig staan te bloeien. Dankzij goede vrienden gaat er zo een nieuwe bloemenwereld voor je open.

Dit jaar gaat de verenigingsreis naar het westen van Duitsland, via het Rijndal zuidwaarts, met het accent op een aantal tuinen in het Zwarte Woud en een uitstapje naar de Elzas. Uiteindelijk bezoeken we in zes dagen zeven privétuinen, een themapark, een wetenschappelijke publiekstuin, de rozen van Baden Baden en een rozendorp. De stad Colmar en een wijnkelder als tussen-doortje.

Een gevarieerd programma.

De leiding is namens reisorganisatie Garden Tours stevig in handen van Netty Verdouw, die de groep kordaat maar vriendelijk aanstuurt, een grapje op zijn tijd, en via de boordomroep van de bus kort en helder toelichting geeft op te bezoeken plaatsen en tuinen. Vanuit de organisatie wordt zij begeleidt door bestuurslid Kees Mirande, die bij de keuze van interessante tuinen, goede hotels en smakelijke diners een belangrijke bijdrage levert. Chauffeur Arjen is ervaren en weet zijn grote bus feilloos te manoeuvreren, ook over de smalste binnenwegen van het Zwarte Woud. Opgewekt en behulpzaam.

Maandag 13 juni: de privétuin van de dames Imig en een gemist bezoek aan een vorstelijke burcht.

De weersverwachting voor de reis is niet gunstig: fris, veel regen. De 39 deelnemers – vier hebben zich afgemeld – laten hun stemming er niet door beïnvloeden. Velen kennen elkaar van eerdere reizen.

Maandag 13 juni bij de tuin van moeder en dochter Imig

Tijdens het bezoek aan de eerste bestemming, de **tuin van moeder en dochter Imig**, komt de paraplu aanvankelijk goed van pas. Dit kleurige paradijs ligt aan de rand van het dorp Bedburg-Hau, niet ver van Nederland. Nergens is aan te zien dat dit ooit een boerderij was. Dat kan ook niet na veertig jaar nijver tuinierswerk van de dames, voor wie zulk werk volgens de website “geen last is maar een lust”. Eigenlijk waren het twee tuinen, van moeder en dochter, maar we krijgen ze, zoals één van de dames opmerkt, voor de prijs van één. Moeder legt het accent op historische en Engelse rozen, dochter Silke legt zich meer toe op het ontwikkelen van nieuwe ideeën, waarmee ze al de aandacht heeft getrokken van verschillende tijdschriften. Wat de dames delen: de

kleuren roze en wit – “meisjeskleuren” zegt iemand. We dwalen over smalle paden door de plantenweelde, veel variatie, leuke hoekjes. Bogen van rozen, een paar stoeltjes, een versteend kinderkopje. Een grote bak met vetplanten, een waterpartij. Aan de wand van het witte huis hangen klimrozen zwaar van regen. Binnen is het gezellig, met koffie en koek. De meningen over de tuin lopen nogal uiteen: van ‘lustoord’ tot ‘wat rommelig’. Men mist naambordjes. Gelukkig weten onze deelnemers veel planten te benoemen. Al met al een goed begin van de reis.

Na de lunch wacht ons 300 kilometer autobaan, naar het stadje Eltville aan de Rijn, beroemd om zijn rozen. Pech, niet zozeer door de zware buien, maar de A 5 is geblokkeerd door een ernstig ongeluk. De omweg kost

R ‘Esmeralda’ in de Rosenhag van Frau Franke, Oberderdingen

Dinsdag 14 juni bij Rosenneuheitengarten, Baden Baden

Herr Brunsing in de Gönneranlage,
Baden Baden

uiteindelijk zoveel tijd dat we rechtstreeks doorrijden naar het hotel, Weingut Sandwiese, in de buurt van Worms.

Dinsdag 14 juni: de Rosenhag en nog veel meer rozen in Baden Baden

Op naar Baden Baden, de 'Rosenstadt' van Duitsland, een historische badplaats aan de westrand van het Zwarte Woud. De Romeinen genoten al van de warme bronnen, die hier opwellen uit de bodem ten gevolge van een pluim in de hete aardmantel. Sinds de 19^e eeuw trokken welgestelden uit heel Europa hierheen om zich te ontspannen, vooral in het badhuis en het casino. Wij komen alleen voor de rozen.

Regen! Na een onbedoelde rondtoer door het centrum van de stad bereiken we via een bos tenslotte de Rosenneuheitengarten, een internationale proeftuin, waarin elk jaar honderd nieuwe rozen uit de hele wereld worden tentoongesteld. Gesticht in 1981. Bezit sinds 2003 het predicaat 'Award of Garden Excellence'. Jaarlijks organiseert men hier een rozenkeuring, waarbij een internationale jury 'die Goldene Rose von Baden Baden' uitreikt. Een deskundige jongeman trotseert de bui en houdt bij de ingang een inleiding. Zo vernemen we dat de originele grond, een pakket leem, niet geschikt was voor rozen, zodat men na afgraving een meter goede grond moest opbrengen. We vernemen later ook dat men hier, net als bij ons thuis, altijd strijd moet voeren tegen ziekten. 'Perfekte rozen bestaan niet'. Dan gaan we zelf op pad, onder de paraplu. Tegen een flauwe helling staan honderden soorten rozen mooi te zijn, elk in zijn eigen perkje, uitgespaard in vier grote rechthoekige gazons. Bordje met de naam erbij. Het doet allemaal wat gekunsteld aan, niet zo natuurlijk als in privétuinen. De strakke lijnen worden gebroken door klimrozen op boogvormige pergola's en hier en daar een beeld van een Griekse god-

heid. Ondanks de regen een lust voor het oog. Hier worden we voor het eerst getroffen door de kleuren van het Zwarte Woud. Reacties vanuit de groep: "Wel iets om terug te komen." Of: "Nou, dit is pas genieten." Een kenner: "Prachtige wereldcollectie." Na de lunch in het voormalige hotel Bellevue worden we opgewacht door de heer Markus Brunsing, hoofd van de plantsoendienst van Baden Baden en organisator van de rozenkeuring. Vriendelijke man die alles van rozen afweet. Hij neemt ons mee naar een park, de Gönneranlage, die als een van de mooiste tuinen van Baden Baden te boek staat. Genoemd naar een vroegere burgemeester van de stad. Begin 19^e eeuw ontwierp tuinarchitect Laeuger op deze plaats een strak geordende Franse baroktuin, die in de jaren vijftig van de vorige eeuw werd omgevormd tot een 'rozenparadijs'. Nu kan men daar 400 verschillende rozenrassen bewonderen. Ook hier in het dal van het riviertje de Oos was de natte grond ongeschikt voor rozen. Na uitbaggeren werd 80 centimeter grond van een tuinderij opgebracht. Dat hielp: we worden getrakteerd op een verzameling mooie en bijzondere rozen. Een keurcollectie die er bijzonder gezond bij staat. Bogen met uitbundige klimrozen voegen een speels element toe. Opvallend zijn bijvoorbeeld de grote gele grootbloemige rozen. Er is ook een afdeling minirozen, die gelet op de vormgeving het 'Hundenfriedhof' wordt genoemd. Statige oude bomen en een vijver met fontein en beeldengroep

complementeren de bloemenweelde van het park. En dat alles in de zon! Brunsing voert ons enthousiast een uur lang rond. Tijdens een Riesling na afloop bedankt Kees hem namens de groep met stroopwafels en enkele flesjes sterke drank van Hollandse bodem. Vast wel een liefhebber. Hij leidt ons tot besluit op een kleine rondwandeling door het achterliggende park, langs de heldere rivier. Na dit geslaagde bezoek rest ons alleen nog een rit naar het hotel voor drie nachten, in Emmendingen.

Woensdag 15 juni: Rozendorp Nöggenschwiel en de tuin van Frau Hauber

Een rit door het Zwarte Woud, vaak over smalle kronkelwegen, voert ons via Freiburg en langs enkele bosmeren naar het op 720 meter hoogte gelegen dorp Nöggenschwiel, te midden van weilanden op een heuvel, niet ver van de Zwitserse grens. Sinds 1970 voert het de titel 'rozendorp'. Bij de ingang, bij een grote kiosk, worden we verwelkomd door het hoofd van de lokale VVV. Enthousiaste kerel. Trots vertelt hij over de successen van het dorp, waarin veel vrijwilligers meewerken aan de verzorging van overal in het dorp aanwezige rozen. Jammer dat het de laatste tijd op deze hoogte koud is gebleven, want nu bloeien behalve wat klimrozen de meeste planten nog niet. Hij voert ons druk uitleggend mee naar het voormalige raadhuis en in de kerk, centrum van het dorp, omringd door rozentuinen. Helaas weinig kleur. De rozen staan

Woensdag 15 juni bij Rozendorp Nöggenschwiel (dus niet Rosendorf !)

Woensdag 15 juni bij Tuin van Frau Hauber, Niedertal

er zeer gezond bij, wat volgens hem komt doordat de frisse wind de ziekten op een afstand houdt. 's Winters heeft het hard gevoren, maar gelukkig lag er een flink pak sneeuw als een deken over de rozen. Aan het eind, bij de kiosk, worden we onthaald op rozenlikeur en rozensnaps. Toosten op de rozen.

Na de lunch toeren we ver noordwaarts door het Zwarte Woud, naar een smal dal, waar in Freiamt Niedertal de privétuin ligt van Frau Ursula Hauber, aan de wild stromende Brettenbach. Ze staat ons op te wachten voor een rondleiding. Opgewekt type, rondborstig. Met een tuin vol verrassingen. Onverwachte hoekjes, een zitje, een prieel, teilen en potten met uitbundige planten, een tafeltje met bloemen en een kinderkopje, een hoger gelegen schuurtje, gezellig ingericht met tafel en stoelen. Mengsel van tuin en brocante. Vrij rommelig alles bij elkaar, maar wel gezellig. Hoekjes met veel soorten hosta's, gave grote bladeren. Slakkenkorrels? Op een bordje heel kenmerkend: 'Meine Garten ist meine Seele'. Ursula doet alles alleen, naast

een kantoorbaan van zes uur. Ze onthaalt ons op koffie met heerlijke taart, zoveel je lust. Langs de weg zwaait ze ons uit. Leuk.

Donderdag 16 juni: Drie tuinen en een wijnkelder

Regen! We beginnen met **de Herrenmühle in Bleicheim**. Jaren geleden heeft tuin- en landschapsingenieur Hansjörg Haas de tuin opnieuw aangelegd, op een oppervlakte van 2400 vierkante meter. Al in 1759 werd hier een watermolen in gebruik genomen. Vandaar de naam. Die stond op een landgoed van een adellijke Oostenrijkse familie. Na de Tweede Wereldoorlog is de molen omgebouwd tot woonhuis, vakwerk. Toen Haas hier begon in 2009, heeft hij het vervallen huis laten restaureren. Toen was de tuin aan de beurt. In de stromende regen heet hij ons welkom, vriendelijke man, leren hoed op. Stelt zich voor als tuinman en ingenieur. Hij heeft al veel meer tuinen aangelegd en wat boeken geschreven, zoals over het snoeien van fruitbomen. Tijdens de rondleiding vernemen we dat hij door variatie in

Donderdag 16 juni bij Herrenmühle, Bleicheim

beplanting spanning in zijn tuinen aanbrengt. Hij let ook op de achtergrond van bomen en struiken en hoe de schaduw valt. Naast het huis heeft hij een rechthoekige vijver aangelegd die wordt gevoed uit een oud, bemost gootsteenbekken. Het water wordt aangevoerd uit een verderop gelegen bron. Glashelder. We dwalen wat rond. Je kunt ook planten kopen. Hij gebruikt ook zitjes, plaatst voorwerpen en potten op een trap van het huis en op tafels. Rozen zijn harmonieus ingepast. Zelfs van slasoorten maakt hij een sierperk. Het ziet er allemaal zeer verzorgd uit, het lijkt spontaan, maar als je beter kijkt, is het geraffineerd geordend, het werk van een vakman die van planten houdt. We zijn onder de indruk, ondanks de regen een prachtige tuin.

Garten Hohenstein van Frau Anny

Achter een nieuwe golfbaan ligt deze tuin verscholen in dichte begroeiing. De zon breekt door. Anny wacht ons op, wat oudere vrouw. 23 jaar geleden hadden zij en haar man genoeg van de wijngaard en ze begonnen

Donderdag 16 juni bij Garten Hohenstein, Herzbolzheim

Donderdag 16 juni bij Blauwe Zimmer in Landhaus Ettenbühl, Bad Bellingen

een tuin aan te leggen, zij het aanvankelijk zonder enige kennis van planten. Eerst deden ze maar wat. Anny volgde lessen bij de ons bekende heer Haas en dat hielp: ze beweert nu meer planten te kennen dan haar leermeester. Haar echtgenoot deed het zware werk, zij zette de planten en struiken in het geschikte perk. Het blijkt weer een tuin vol verrassingen. Ondanks de zompige paden kunnen we bijna overal komen. Wat een variatie! Leuke hoekjes en doorkijkjes, een grote vijver, een moestuin. Klimrozen hangen hoog in de bomen of kronkelen zich over houten bogen. Het centrum van de tuin wordt ge-

vormd door een grasveld met grote boom en enkele zitjes. Daar staat ook een huisje waar ze met een vriendin uit het dorp koffie en thee schenkt en er is alweer veel heerlijke taart. Denk om je lijn.

Op naar **Landhaus Ettenbühl**, in de buurt van Bad Bellingen. Daar hebben ze zelfs een restaurant voor grote groepen. Na de lunch worden we losgelaten op het 5 hectare grote park. Tot 1998 was het een privé-tuin, waar de toenmalige eigenaars zich specialiseerden in historische rozen. Die zijn er nog, maar nu als onderdeel van 16 thematuinen, elk

met eigen karakter, die hier 'Gartenzimmer' worden genoemd. Zo is er ook een lavendeltuin en een afdeling blauwe bloemen, ridderspoor en zo. Velerlei coniferen en andere hagen zorgen voor groene rugdekking. Prachtig aangelegd allemaal, met verstand van zaken. Oude bomen geven karakter aan het park. Zo is er een indrukwekkende laan van mammoetconiferen. Waterpartijen zorgen voor diepgang. Echter: de commercie dringt zich hier wel erg op, naast de horeca een enorm terrein met alle soorten rozen te koop, een grote plantensortering en alles voor de tuin. Duur.

Rozenmest NPK 7-5-12 + 4 MgO

Xardin Rozenmest is een organische meststof **speciaal** voor rozen en stimuleert daarbij het bodemleven. Hierdoor verbetert de structuur en komt er meer zuurstof in de bodem. Verder bevat rozenmest kali voor steviger blad en magnesium voor meer kleur. Voor het beste resultaat gebruiken in combinatie met Xardin Bodemactief. Met het gebruik van Xardin Rozenmest ontstaat een stevige, gedegen groeiende en rijk bloeiende roos. Dankzij de duurwerking van deze organische meststof hoeft u deze slechts 2 x per jaar te strooien.

Gebruiksaanwijzing:

Strooi 6 tot 8 kg per 100 m² in april/mei en in juli. **In potten:** 4 gram per 1 liter onbemeste potgrond.

Xardin is een merk van Innogreen VOF

Hulsenboschstraat 6B | 4251 LR Werkendam (NL)

Tel. +31 (0)183 509796 | Fax +31 (0)183 509795 |

M. 06 10597243 | info@innogreen.nl

www.innogreen.nl | www.xardin.nl

Bodemactief®

Unieke bodemverbeteraar met **micro-organismen**. In de bodem komen van nature diverse organismen voor. Deze organismen houden de gezonde bodemstructuur in stand. Ze veroorzaken holten en zorgen voor de afbraak van dood organisch materiaal. Daarnaast beschermen ze wortels tegen bodemziekten. **BodemActief®** bestaat uit micro-organismen en tevens voedingsstoffen voor deze micro-organismen o.a. bacteriën, schimmels, **Mycorrhizae** zeewier en gisten. De unieke samenstelling verrijkt het bodemleven waardoor de bodemstructuur en de beworteling verbeteren. Toe te passen bij aan- en verplant, bij slecht groeiende beplantingen en bij slecht drainerende bodem.

Gebruiksaanwijzing:

Strooi 10 kg per 100 m² bij aan- of verplant en bij slechte bodem. Strooi 5 kg per 100 m² jaarlijks bij een slechte structuur.

De rozentuinen van Demen
gebruiken de producten van Xardin

De kwaliteitsrozen van Rozenkwekerij De Wilde zijn bij verschillende groen- en tuincentra in Nederland en België verkrijgbaar.

Het hoofdverkooppunt is gevestigd op Hoveniersweg 12, Zutphen. Openingstijden zijn van maandag t/m zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur.

Alle verkooppunten met adressen en telefoonnummers kunt u opvragen bij ons informatie-nummer: 035-6916511 of kijk op onze website: www.dewilde.nl

DE ROZENSPECIALIST SINDS 1921

Vrijdag 17 juni bij Le Jardin de Marguerite, Plobsheim

Zaterdag 18 juni bij Hermannshof, Weinheim

Rest ons deze dag nog een bezoek aan **de Badische Winzerkeller**, een enorme wijnfabriek met de grootste wijnkelder van Duitsland. Althans als we de kellerführer mogen geloven die ons rondleidt, Herr Bohmermann. Zijn commandostem bezorgt een aantal reisgenoten koude rillingen. Hij legt ons met luide stem uit hoe het allemaal werkt in zo'n wijnfabriek. Waag het niet tussendoor te praten. Supervaten met wijn in de kelder. Spätburgunder en Riesling. Met een treintje gaat het door lange gangen, wijnproeven op commando en tenslotte natuurlijk een winkel om wat dozen wijn voor thuis mee te nemen. Bijzondere ervaring.

Vrijdag 17 juni: Twee privétuinen en de stad Colmar

Vandaag trekken we over de Rijn, Frankrijk en de Elzas in. Daar ligt in het dorp Diebolsheim **de Jardin de Pierrette**. Vakwerkhuisen zijn hier standaard. Naast tuinieren beheert ze een brocante en een chambre d'hôte. Opmerkelijk is de verzameling gietters. Pierrette, die dertig jaar geleden met deze tuin begon, leidt ons druk pratend rond. Vriendelijk, vast wel kunstzinnig, een woeste bos haar. We horen veel details van planten en struiken, die zo te zien nogal willekeurig door de tuin verspreid staan. Smalle paden, hoekjes. Zelfs theekopjes dienen als versiering. De tuin doet wat rommelig aan, de klimrozen hangen er door de vele regen nogal treurig bij. De meningen zijn verdeeld.

Op naar **Colmar**, een historische binnenstad met prachtige vakwerkhuisen. Gezellig. Ieder gaat zijn eigen weg. Het zonnige weer werkt mee voor een lunch op het terras. Leuke onderbreking van al die tuinen.

Ten zuiden van Straatsburg ligt **Le Jardin de Marguerite**, in het dorp Plobsheim. In 1990 is het huis gebouwd, modern en smaakvol. Zo'n 26 jaar geleden besloot het echtpaar de boomgaard als tuin in te richten, in Engelse stijl. In 1997 hebben ze er een stuk bijgekocht, tot een totaal van 5000 vierkante meter. Er staan nu 2000 verschillende planten in de tuin en zo'n 150 rozenrassen. Marguerite, autodidact in tuinieren, wacht ons op in de stromende regen voor wat toelichting. Oudere gedistingeerde dame. We trotseren de regen en gaan op verkenning uit of drinken koffie in de garage. Een grote vijver met brug over een aangelegd beekje beheerst het achterste deel van de tuin, ook naast het huis is nog een vijver. Prachtige kleine klimrozen zoeken het hier en daar hogerop, 'Ballerina', een roze wolk van een heesterroos, beheerst de voortuin. Complimenten voor aanleg en verzorging. Reacties uit te groep: "Je voelt je op je gemak." Of: "Straalt rust uit." En: "Ik vind dit leuk." Tijd voor vertrek. Een lange rit wacht ons naar het eerste hotel, Weingut Sandwiese.

Zaterdag 18 juni: De Hermannshof in Weinheim

Ons laatste bezoek is aan de Schau- und Sichtungsgarten in Weinheim, een historisch stadje ten oosten van Mannheim. Een tuin voor wetenschappelijk en experimenteel onderzoek, opengesteld als kijktuin. Eigenheid van de rijke familie Freudenberg. Een jonge vrouw, Bettina Maurer, leidt ons rond, met veel kennis van zaken. Het is eigenlijk een park, met veel zeldzame bomen, waaronder een in 1888 geplante sequoia van 30 meter hoog. Het centrum van het park wordt gevormd door

een groot landhuis, nu conferentiecentrum, met een enorm grasveld ervoor, waarop hier en daar stoelen wat verdwaald staan te wachten op vermoeide wandelaars. De planten zijn geordend in groepen die in de natuur in dezelfde biotopen groeien, zoals aan de bosrand, op de prairie, tussen de rotsen of aan het water. Dat alles in uitbundige bloei en kleur. Heel smaakvol. Bij de verkoopafdeling is het druk. Veel mensen nemen een plantje mee voor thuis.

Tot besluit van de reis volgt een lunch aan de Marktplatz in het centrum van de stad. Voor de voorzitter van de vereniging een geschikte gelegenheid de organisatoren en de chauffeur te bedanken voor hun goede werk en een toast op hen uit te brengen. Dan rest alleen nog de terugrit, naar huis. Einde van een geslaagde reis met een goed gezelschap.

Frans Wendel

Zaterdag 18 juni in de Prairiebiotoop van Hermannshof, Weinheim

Dé specialist in tuinrozen

Van mei tot oktober verkopen wij rozen in pot en tussen november en mei kale wortel.

Onze openingstijden zijn vrijdag en zaterdag van 09.00 tot 17.00 uur.

Kijk voor ons assortiment en online bestellen op onze website www.rozenrijk.nl

Dé plek waar rozenliefhebbers hun hart ophalen...

Kapelweg 2a 4861 CH Chaam
T. 0161 - 492277 of 06 - 38527699
info@rozenrijk.nl

Grootbloemige rozen - Trosrozen - Stamrozen - Botanische rozen - Oude rozen - Heesterrozen - Mini-rozen - Klimrozen

www.duraroos.nl

info@duraroos.nl

[ZR]

ROZENKWEKERIJ

ZEEUWSE ROZENTUIN KATS

5 HA LANDSCHAPSTUIN
di t/m za 10.00-17.00

Breng een bezoek aan onze tuinen, kwekerij en verkoop met meer dan 1000 soorten rozen en clematissen en geniet van koffie, lunch of een drankje op ons terras of in het restaurant. Jaarentree € 5,- p.p. Op onze site vindt u alle informatie over rondleidingen, cursussen, workshops en groepsarrangementen.

telefoon: 0113-600361

www.zeeuwserozentuin.nl

info@zeeuwserozentuin.nl

Producent en leverancier van NOACK Rozen voor de Benelux

“Een schot in de roos”

Rosa Mundo B.V. - Megelsum 17 - 5864 CT Meerlo (NL) - T. +31 478 69 13 66 - F. +31 478 69 17 01 - M. +31 6 51 25 95 44 - E. info@rosamundo.nl - W. www.rosamundo.nl

'Tussenrozen' voor het voetlicht

door Marnix Bakker

De geur van oude rozen wordt bezongen in liederen en gedichten. We bedoelen dan vaak de oude, Europese rozengroepen als gallica's, alba's, centifolia's, damasceners en mosrozen. Met de komst van Aziatische rozen naar Europa is er veel veranderd: de rozen kregen nieuwe kleuren en een nieuwe bloemvorm. Hieruit ontstonden de 'moderne rozen'. Dit is onder rozenliefhebbers een bekend verhaal. In dit artikel wil ik even inzoomen op die overgangperiode ergens in de tweede helft van de negentiende eeuw en de eerste helft van de twintigste eeuw. Hierbij wil ik me niet vastpinnen op jaartallen, maar juist kijken naar de impact van de kruising.

In rozenboeken vallen rozen als Bourbonrozen, thee-noisettes en hybrid perpetuals vaak tussen wal en schip en worden ze omschreven als een soort voetnoot tussen oude en moderne rozen in. Toch verdienen ze meer aandacht. Ook dit jaar heb ik het Europarosarium Sangerhausen bezocht. De afgelopen jaren was ik daar steeds erg vroeg in het seizoen (eind mei/begin juni) om duinroos-hybriden te zien bloeien. Deze keer kwam ik er een paar weken later, omdat ik een aantal mosrozen wilde zien bloeien.

Gele mosrozen

Mosrozen vormen een rozengroep uit de oude Europese rozen die extreem veel klieren aanmaken. Als je deze klieren kneust, komt er een vettige vloeistof uit waarvan de geur doet denken aan terpentijn. Het is bij wijze van spreken de alcohol van de eau de cologne. Deze klieren groeien op de bloemknoppen en op de steel er vlak onder. Hierdoor lijkt het alsof er

De bleekroze R. 'Golden Moss', in mijn tuin

mos op deze bloemknoppen groeit. Zo komt deze rozengroep dan ook aan zijn naam. De kleur geel kwam binnen deze rozengroep niet voor. Met de komst van Aziatische, gele rozen werd het mogelijk om gele mosrozen te ontwikkelen. Het is bij twee gele, goed bemoste kleursuccessen gebleven: Golden Moss en Yellow Moss. Deze twee rozen uit 1932 zijn verder niet doorontwikkeld tot een moderne rozengroep. Ik heb een jong exemplaar Golden Moss in de tuin staan. Er is mij echter verteld dat deze roos zijn naam niet ontleent aan gele bloemen, maar aan het geel/heel lichtgroen uitlopen van de jonge scheuten in het voorjaar. Het zou om een roze en daarna verblekende roos gaan. Mijn jonge exemplaar bleek daaraan te voldoen. Onbevredigend is echter dat Golden Moss in de literatuur als de eerste gele mosroos wordt omschreven. Daarbij krijg ik toch een ander beeld voor ogen, dan een roze roos met gele twijgen en bladeren. In Sangerhausen kreeg ik dan ook wat anders te zien: ik trof er toch echt twee geelbloeiende rozen aan. Weersomstandigheden? Leeftijd van de struik? Ik ben benieuwd wat mijn exemplaar in de toekomst zal laten zien.

Via een andere weg is de groep van moderne mosrozen er wél gekomen: via kruisingen met miniatuurrozen van Ralph Moore. Deze nieuwe mosrozen zijn veel kleiner dan de oude en zijn herbloeiend. Dan heb ik het over de jaren '70 van de twintigste eeuw. Moore's herbloeiende roos Goldmoss uit 1972 had ik graag in de tuin willen hebben, maar die is nooit de

De heel licht geelgroene jonge scheuten aan R. 'Golden Moss'

R. 'Golden Moss' in Sangerhausen

R. 'Yellow Moss'

Atlantische Oceaan overgekomen. Afgelopen zomer liet Cliff Orent (van voormalig High Desert Roses) tijdens zijn lezing op het rozenfestival van De Bierkreek foto's zien van de kale zandduinen en Sequoia-stobben die de plaats markeren waar de ooit fameuze kwekerij van Ralph Moore gestaan heeft. Ik hoop dat zijn rozen het hebben overleefd in de tuinen van liefhebbers.

Archiduchesse

Eenmalig waren er dit jaar in het winkeltje bij het Europarosarium van Sangerhausen rozen te koop uit de overgangsperiode die ik in de inleiding al noemde. Ik stond voor een hele rij potten met voor mij onbekende, bloeiende rozen. Ik heb aan alle rozenbloemen geroken en ter plekke via mijn mobieltje informatie over deze rozen opgezocht. Ik heb er twee heerlijk geurende exemplaren

R. 'Yellow Moss', close-up

van meegenomen: Vivid en Archiduchesse Elisabeth d'Autriche. "Kommt Rose kommt Platz" verwoordde een andere bezoeker kernachtig. Ik ben gelukkig niet de enige die worstelt met de ruimte in de tuin.

Archiduchesse Elisabeth d'Autriche is een hybrid perpetual uit 1881 die een forse, sierlijke struik gaat vormen. Over het algemeen kun je stellen dat deze prille herbloeiende rozen vrij grote struiken worden. Het was in die tijd gebruikelijk om de rozen in knopvorm op vaas te keuren, zodat de grootte en de vorm van de struik geen enkele rol speelde bij de beoordeling. De geuren van deze rozen zijn over het algemeen sterk. Tegenwoordig bij de Excellence keuringen in Winschoten sniffel ik wat af bij de te keuren rozenperken, maar de ingezonden nieuwe rozen halen het niet bij de geuren die de hybrid perpetuals de keurmeesters destijds voorschotelde. Op een enkele uitzondering na dan.

Bourbonrozen

Vivid is een sterk geurende Bourbonroos die in 1853 geïntroduceerd is. Mijn jonge exemplaar liet gelijk het eerste seizoen in mijn tuin al een tweede bloei zien, maar uit ervaringen van rozenliefhebbers op HMF (www.helpmefind.com/roses) blijkt dat die herbloei er niet altijd in zit. Zelf had ik al Bourbonroos Commandant Beaurepaire in de tuin staan. Die heeft pakweg de eerste tien jaar geen herbloei laten zien, totdat ik daarna besloot om de takken na de eerste bloei in de zomer voor de helft terug te knippen. Veel stelt de herbloei van Commandant Beaurepaire dan overigens nog steeds niet voor, maar de bloemen die er dan zo af en toe nog in komen ruiken heerlijk. De top van deze rozen ligt in de eerste bloei. De jaren hiervoor snoeide ik hem uitsluitend als een heesterroos. De vuistregel daarvoor is een roos in het rustseizoen te verjongen en uit te dunnen door alle takken die ouder zijn dan twee jaar vlak boven

Archiduchesse Elisabeth d'Autriche', remontanthybride

R. 'Vivid', Bourbonroos

de grond af te knippen. Mijn op pot bloeiend gekochte exemplaar Vivid was bij het winkeltje al teruggesnoeid en ik vermoed dan ook dat ik 'm net als Commandant Beaurepaire 's zomers ook moet inkorten. Dat gaat zeker niet op voor alle herbloeiende rozen: het is eind augustus dat ik dit schrijf en mijn ongesnoeide Marguerite Hilling heeft nog niet zonder bloemen gezeten deze zomer. Marguerite Hilling stopt juist met de herbloei wanneer er 's zomers in gesnoeid wordt. In tegenstelling tot oudere Bourbonrozen wordt Vivid omschreven als chinese-hybride. Vandaar dat deze roos zo goed in het 'tussengebied' valt dat ik voor het voetlicht wil plaatsen.

Een andere roos uit deze periode is Bardou Job uit 1882. Deze late Bourbon heeft hybrid perpetual bloed in zich. In mijn tuin heb ik een exemplaar Bardou Job waar onlangs het label 'Europese versie' aan toegevoegd is omdat er nog een andere roos onder de naam Bardou Job in Australië aanwezig is, die verschilt van de Europese versie. Het lijkt er op dat die Australische versie de originele Bardou Job is en dat die Europese versie een andere roos van dezelfde Franse rozenwinner Gilbert Nabonnand is. Maar met of zonder de originele naam: ik vind deze roos in mijn tuin erg mooi. Bardou Job heeft de sierlijke vertakkingen van een theeroos geërfd. Ook de reverse gekleurde petalen van de bloemen spreken me erg aan. De geur is erg wisselend: de bloemen van het bloei-

R. 'Commandant Beaurepaire', Bourbonroos

ende takje dat ik van een liefhebber ontving geurden heerlijk, terwijl ik de geur van de bloemen die dit jaar voor het eerst aan mijn eigen struikje kwamen erg zwak vond.

Thee-noisette

Noisetterozen waren destijds een opvallende verschijning. Het zijn herbloeiers en hun struikvorm en bloemtrossen wijken af van de toenmalige rozen. Het zijn multiflora-hybriden. De enige thee-noisette die ik in de tuin heb staan is Crépuscule uit 1904. Vrij vertaald zou de naam van deze roos 'avondschemering' betekenen. Een prachtige naam. Op internet heb ik geweldige foto's van deze sierlijke klimroos gezien, groeiend in exotische klimaten. Jammer genoeg wil hij bij mij in de tuin niet echt aanslaan, ondanks dezelfde kwakkelwinters die juist de zuivere theeroos Lady Hillingdon bij mij zo'n boost hebben gegeven. Ik heb kunnen constateren dat het niet aan mij ligt, maar aan het gure, Groninger klimaat. Tijdens mijn laatste bezoek aan Sangerhausen heb ik Christine Meile en Udo Karl leren kennen, de schrijvers van het boek *Alte Rosen – Alte Zeiten, Leben mit Rosen und ihrer Geschichte*. Ze schrijven dat in hun Duitse tuin roos Crépuscule ook nooit boven de meter uitgroeit. Dat is een fijne herkenning: een rozenboek dat geschreven is vanuit een vergelijkbaar klimaat. Het is pittig Duits, maar met zoveel passie en beeldende taal geschreven dat het een lust om te lezen is.

Nieuwe rozen groepen

Los van de waarde die historische tussenvormrozen van zichzelf hebben denk ik ook dat ze een nieuwe, belangrijke schakel kunnen vormen

om nog opnieuw nieuwe rozen groepen te laten ontstaan.

Hun groeiwijze is nu nog 'niet af' om het zo maar te zeggen, maar ze geuren wel sterk en laten een goede gezondheid zien. De ontwikkelingen in de tijd waarin ze geïntroduceerd werden gingen te snel om destijds hun potentieel goed in te kunnen schatten en door de te snelle overschakeling van de mode naar de moderne rozen hebben we heel wat eigenschappen onbenut gelaten. Een rozen groep als de moschata's, die in diezelfde periode ontstond, maar wel doorontwikkeld is laat zien wat voor moois er uit zo'n prille groep kan ontstaan. Leuk om te vermelden is dat dominee Pemberton zijn eerste moschata's in eerste instantie 'theehybriden' noemde omdat hij ze zag als verbeterde theerozen. Ik zie opeens een mogelijke toekomst voor me, met een rijkdom aan geuren en gezonde struikvormen. Laten we deze eerste generaties theehybriden opnieuw in onze tuinen gaan aanplanten en ze alsnog bij kruisingen inzetten. Wat een geuren!

Foto's: Marnix Bakker

R. 'Bardou Job', Europese versie, Bourbonroos met remontanthybride bloed

R. 'Crépuscule', Dubreuil 1904

foto: Els de Krijger

Wie was Cornelis Vreeswijk?

In het Paviljoenhof van het rosarium van het Westbroekpark staat op vak 307 een trosroos met een echte Nederlandse naam Cornelis Vreeswijk: winner Colin Dickson, Noord-Ierland.

Hoe kan dat? Gelukkig hebben moderne rozenrassen een merknaam (die in verschillende landen een andere kan zijn) en een rasnaam. Dit rozenras heet 'DICnarrow'. Kenners kunnen hieruit zien dat het een roos is van Dickson. De firma Jan Spek rozen is agent van Dickson en zo is deze geschiedenis begonnen.

Op 22 mei 2014 is de 400 jaar vriendschap van Nederland en Zweden gevierd en opgeluisterd met het planten van deze roos in de tuin van de Zweedse Zeemanskerk in Rotterdam. Er is denk ik aan Jan Spek rozen gevraagd hebben jullie een nieuwe roos die betrekking heeft op Zweden en Nederland voor dit evenement.

En zo geschiedde. Alex Spek heeft de roos aangeboden aan de Zweedse ambassadeur.

Maar dan kom ik Colin Dickson tegen en vraag hem: "Wie is Cornelis Vreeswijk"? Antwoord: "Weet ik veel". De roos mocht dit jaar voor het eerst deelnemen aan de internationale keuringen in het Westbroekpark. Eindcijfer: 63.36.

Cornelis Vreeswijk (1937-1987) was een bijzonder mens. Geboren in IJmuiden verhuisde hij op jonge leeftijd naar Zweden, waar hij een van

de meest invloedrijke artiesten van de 20^e eeuw werd. Tot aan zijn vroegtijdige dood maakte hij er meer dan 30 platen. Folk, blues, rock, samba: de Zweedse muziek van Vreeswijk kent vele kanten. Zijn unieke stemgeluid, zijn ijzersterke teksten en zijn turbulente levenswandel maakten hem tot een uniek fenomeen in de Scandinavische wereld.

In Nederland is de naam Vreeswijk verbonden aan de nummers als 'De Nozem en de non', 'Veronica' en 'Misschien wordt het morgen beter'. Zijn eerste LP in ons land, uit 1972, werd platina. Helaas deden zijn vijf andere Nederlandse platen weinig. Onterecht, want ook in zijn Hollandse nummers toont Vreeswijk zich een onvergelijkbaar talent.

In Zweden heeft Vreeswijk inmiddels een legendarische status. Er is een Cornelis Vreeswijk Gezelschap. Een Cornelis Vreeswijk Stichting, een jaarlijks muziekfestival rond zijn muziek en een Vreeswijk cultuurprijs. In Stockholm is zelfs een park naar hem vernoemd.

Ook in Nederland blijft Cornelis voortleven als herinnering en als bron van inspiratie. Er is een Cornelis Vreeswijk Genootschap opgericht. In zijn geboorte stad IJmuiden werd een

Cornelis Vreeswijk

borstbeeld onthuld. Ook is er inmiddels een Cornelis fietsroute, die langs plaatsen in IJmuiden voert die voor de zanger belangrijk waren. Maar nu is er ook een roos van Noord-Ierse afkomst met een oer Nederlandse naam.

Mariette Edelman

(Gegevens ontleend aan Internet.)

R. Cornelis Vreeswijk ('DICnarrow'), Dickson

Het 56ste Internationale Rozenconcours van Den Haag 2016

Het was bepaald geen eenvoudig voorjaar voor de rozen; twee weken voor het Concours zwommen de eenden nog over het gras. Maar op de dag zelf scheen de zon en lag het Westbroekpark er prachtig bij mede door de inzet van de hele hoveniersploeg. Na de keuring konden wij te water gaan d.w.z. klommen wij in bootjes om rond te toeren, was leuk, maar niet voor de vissers langs de oever die tot twee keer toe een armada langs zagen varen die hun hengelsport plezier door de golfslag verziekte. Vervolgens op naar Madurodam voor het diner en de prijsuitreiking, waarbij Gregor Bak op humoristische wijze achter de vleugel de sprekers en de prijswinnaars aankondigde (toezong).

De Gouden Roos van Den Haag: R. Sirius ('TAN05415'), trosroos, Tantau

Een echt terechte winnaar, gezond en in volle bloei is het blad nauwelijks te zien. De bloemen zijn lichtroze met een vleugje abrikoos, verbloeiend naar wit, half gevuld in zeer grote trossen. Mooi donkergroen blad en goed herbloeiend. Hoogte 70- 100 cm. (zie ook de coverfoto)

Gouden Roos van Den Haag: R. Sirius ('TAN05415'), trosroos, Tantau

De publieksprijs: R. Eye of the Tiger ('CHEWbullseye'), Persica hybride, Chris Warner

In de voorzomer mochten de bezoekers van het Westbroekpark uit alle rozen hun favoriete roos kiezen en dit jaar werd het deze roos. Hij bloeit vroeg en had dus een voorsprong. Ikzelf vind het een fascinerende roos, met die prachtige gele kleur en de mooie rode blotch ('oogjes', kenmerkend voor

Publieksprijs: R. Eye of the Tiger ('CHEWbullseye'), Persica hybride, Warner

Hulthemia persica). De roos verbloeit naar zacht geelwit en de 'oogjes' worden rozerood. Het geheel van de nieuwe bloemen en oudere bloemen is heel harmonieus. Het is een lage, goed vertakkende heesterroos. Hoogte 70- 90 cm.

De geurprijs: R. Naomi ('POULren022'), grootbloemig, Poulsen

De geurcommissie van het Westbroekpark heeft deze roos gekozen voor de geurprijs en terecht; een mooi parfum. De roos heeft een grote, gevulde donkerroze bloem met rode ondertonen en donkergroen leerachtig blad. Hoogte 100-150 cm.

Geurprijs: R. Naomi ('POULren022'), grootbloemige roos, Poulsen

Uitslag keuringen afd. A

Deze rozen staan op het proefveld en zijn nog niet in de handel; de rozen worden op nummer gekeurd. Slechts twee rozen werden met goud bekroond; een aantal rozen ontving een certificaat 1^e of 2^e klasse.

Goud afd. A Trosrozen R. 'DICalfa', Dickson

Goud afd. A Heesterrozen R. 'B-00004-002', Boot & De Ruiter
En omdat ik toch wat chauvinistisch ben, vermeld ik de certificaten van de Nederlandse winnaars en een prachtige roos van Kordes.

Certificaat 1^e klasse afd. A Heesterrozen R. 'R-08-0109-014', Boot & De Ruiter

Certificaat 2^e klasse afd. A patiorozen R. 'LAKneege', Lakei; Emiel Keiren

Certificaat 1^e klasse afd. A leiroyzen R. 'KO05/2560-04', Kordes

Certificaat 2^e klasse afd. A leiroyzen R. 'BR 200-21', Marco Braun

Afd. A trosrozen goud: R. 'DICalfa', Dickson foto: Corina Dickson

Afd. A patiorozen cert. 2^e klasse: R. 'LAKneege', Lakei foto: Emiel Keiren

Afd. C trosrozen zilver: R. Gartenfreund ('KORhopiko'), Kordes

Afd. A heesterrozen goud: 'B-07-0004-002', Boot & De Ruiter
foto: Hans de Ruiter

Afd. A leirozen cert. 1^e klasse: R. 'KO 05/2560-04', Kordes

Afd. A heesterrozen cert. 1^e klasse: 'R-08-0109-014', Boot & De Ruiter
foto Hans de Ruiter

Afd. A leirozen cert. 2^e klasse: R. 'BR 200-21', Marco Braun foto: Braun

Uitslag keuringen afd. B

Van de 38 rassen die, volgens de bepalingen van het reglement, gedurende de jaren 2014, 2015 en 2016 door de Vaste Keurings Commissie van het Westbroekpark werden beoordeeld, zijn er 15 onderscheiden met een certificaat van aanbeveling.

Uitslag keuringen afd. C

Trosrozen

Goud: R. Sirius ('TAN05415'), Tantau; zie Gouden Roos

Zilver: R. Gartenfreund ('KORhopika'), Kordes
Donkerroze halfgevulde bloemen; goed vertakkende struik met een hoogte van 70 cm.

Brons: R. Rosenfaszination ('KORglojaka')
Mauve met lavendel grote gevulde bloem; ouderwetse bloemvorm met een lichte geur. Goedvertakkend met een hoogte van 80 cm.

Grootbloemige rozen

Geen **goud**, **zilver** of **brons** uitgereikt

Afd. C trosrozen brons:
R. Rosenfaszination ('KORglojaka'), Kordes

Afd. C heesterrozen zilver:
R. Sonnenwelt ('KORMelaus'), Kordes

Afd. C heesterrozen brons: R. Weg der Sinne ('KORwedesi'), Kordes

Park/Heesterrozen

Goud: niet uitgereikt.

Zilver: R. Sonnenwelt ('KORMelaus')
Deze roos heeft bij diverse concoursen al de nodige prijzen in de wacht gesleept, naast het uiterlijk ook voor gezondheid en winterhardheid. Het is een bossige rechtopgaande heesterroos van ± 130 cm. De bloemen zijn groot, gevuld en abrikoos/geel van kleur. Zelf vind ik de combinatie van bloem- en bladkleur heel harmonieus. Gewoon een erg goede roos.

Brons: R. Weg der Sinne ('KORwedesi')

Rijkbloeiende breed uitgroeiende heesterroos met een breedte van 90 cm en een hoogte van 80 cm. De bloemen zijn purper violet met een geel oog en doen in kleur denken aan een *Primula* of wilde roos.

Patiorozen

Geen **goud**, **zilver** of **brons** uitgereikt.

Hans de Ruiter (links) en Walter van Beuzekom, directeur Stadsbeheer met twee prijzen in A bij de heesterrozen

Afd. C leirozen brons: R. Tangerine Tango ('CHEworangemane'), Warner
foto: David Kenny

Leirozen

Goud: R. Brillant Korsar ('KORtempora'), Kordes
Oranjerode halfdubbele tot dubbele bloemen in kleine trossen; geen geur. Hoogte tot 150 cm. Sport van 'Roter Korsar'.

Zilver: R. Checkmate ('DIClanky'), Dickson
Oranje roze halfgevulde grootbloemige klimroos; lichte wilde rozen geur Een erg elegante roos.

Brons: R. Tangerine Tango

Afd. C leirozen goud: R. Brillant Korsar ('KORtempora'), Kordes

('CHEworangemane'), Warner
Deze niet al te hoge klimroos heeft oranje bloemen met een geel centrum; ze zijn halfgevuld en hebben een platte bloemvorm. Een vrolijke roos.

Slotconclusie

Alles bij elkaar waren het zeer terechte prijswinnaars alleen bij de afd. C, grootbloemige rozen en patiozozen was het armoe troef.

Els de Krijger

Afd. C leirozen zilver: R. Checkmate ('DIClanky'), Dickson

foto: Corina Dickson

Gregor Bak, die een muzikale ode bracht aan de winnaars

Emiel Keiren van Lakei (Lottum) met een prijs in A bij de patiozozen

Marco Braun met zijn prijs in A bij de leirozen

Piet Hanekamp namens Tantau Rosen met de Gouden Roos voor 'Sirius'

Verslag WFRS 2016 Regionale Conventie & 14^e International Heritage Rose Conference, China, excursies en Post Tour

Tekst en foto's: Monique Nuijten

In mei van dit jaar werd in het Daxing district van Beijing de Regionale Conventie gehouden, gecombineerd met de 14e International Heritage Rose Conference, de 7e Chinese Rose Show en het 8e Beijing Rose Culture Festival. China is een van de meest belangrijke plekken in de geschiedenis van de roos. Meer dan 2000 jaar geleden werden in China rozen geteeld, voor voedsel, medicinale en ornamentale doeleinden. Lang voordat Chinese rozen hun weg naar Europa vonden waren er al honderden variëteiten in China bekend. De conferentie was voor mij een uitgelezen kans om dit bijzondere land voor het eerst te bezoeken.

Aankomst in China

Na een lange vlucht van ruim 9,5 uur kwam ik in de vroege ochtend van 18 mei aan op de luchthaven van Beijing. Daar werd ik opgewacht door een allervriendelijkst welkomst comité van onder meer jonge Chinese studenten van de Politieacademie en een filmploeg. Met bordjes en spandoeken stonden zij de gasten van de conferentie bij de aankomsthal op te wachten. Wat een warm welkom! Drie enthousiaste vrijwilligers ontfermden zich over mij en mijn bagage en vergezelden mij naar een gereedstaand taxibusje om mij vervolgens naar een van de conferentiehotels te begeleiden. Vanaf de luchthaven is het zo'n anderhalf uur rijden naar het Daxing district en onderweg keek ik mijn ogen uit naar deze voor mij totaal onbekende wereld. De claxon wordt in China veel en hevig gebruikt! Verkeersregels lijken er niet te gelden, maar wonder boven wonder lijkt niemand zich in het verkeer te ergeren en geldt zo'n beetje het recht van de brutaalste. In de middenbermen van de snelwegen zag ik dat over vrijwel de gehele lengte van de rit rozen geplant waren. Heel bijzonder om te zien en het gaf gelijk al een voorproefje van de komende dagen.

In het hotel was een speciale registratie balie ingericht waar ik mij kon melden en waar opnieuw vele vrijwilligers de gasten gedurende de conferentie behulpzaam zouden zijn. Na een korte rustpauze op mijn kamer

ben ik vervolgens de omgeving van het hotel gaan verkennen en kwam zo al snel enkele andere conferentiegangers tegen: leden van de Deense Rozenvereniging, uit Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, Tsjechië en Australië. We bleken met een niet al te groot gezelschap in het Xingming Hotel te verblijven en werden al snel bekend onder de naam "Group 121".

Openingsceremonie en start Conventie

Donderdagochtend, 19 mei werd onze groep al vroeg opgehaald om per bus en met onze persoonlijke jonge gids Joe naar het Rose Theme Park gebracht te worden voor de openingsceremonie. Woorden schieten te kort voor deze happening. We kwamen bij een enorm plein met toegangspoorten en een erehaag van soldaten. Op de weg naar de ceremonie stonden meisjes en vrouwen in fraaie kleding gecombineerd met rozen. Eerste stop was een muur waar alle gasten gevraagd werd om hun naam op te schrijven; ondertussen zag ik al een glimp van de contouren van het bijzondere Rose Museum. Vooraan het podium was een batterij aan journalisten met camera's te zien, maar ook links en rechts werd zo'n beetje door iedereen gefotografeerd; wij wilden de Chinese 'locals' fotograferen, maar zij wilden op hun beurt zeker zo graag met die vreemdelingen op de foto! Na de spectaculaire opening kregen wij, vergezeld

van twee gidsen, een audiotour door het Rose Theme Park met aansluitend een rondleiding door het Rose Museum. Het museum is van buiten al indrukwekkend met zijn bijzondere metalen gevel van 'uitgesneden' rozen; binnen is het zeker zo bijzonder. Het kleine uurtje dat ons slechts gegeven werd was dan ook bij lange na niet genoeg.

Na een goed verzorgde lunch werden we rond 1 uur met bussen naar het Conferentiecentrum gebracht. Onder leiding van Dr. Shiwei Zhao vond daar de eerste sessie van de lezingen plaats. De eerste lezing was die van Gregg Lowery (USA): *Gregg hield een boeiend verhaal over Chinese-Amerikaanse rozen: How Chinese Species Roses and Ancient Chinese Cultivars Transformed the Roses of America*, gevolgd door Ge Hong en Yang Shuhua (China), *Evaluation, Innovation and Application of Wild Rose Species in Northwest China*, Girija en Viru Viraraghavan (India), *Conserving the Rose Heritage of Asia and Other Warm Climates – Our Way Forward*, Patricia Toolan (Australië), *The Challenge of Identifying and Preserving Old Rose Varieties*, met tot slot aan het eind van de middag Charles Quest-Ritson (UK), *The Evolution of Climbing Roses in the 19th Century*. Na de lezingen hadden wij slechts kort de tijd om teruggebracht te worden naar onze respectieve hotels, snel om te kleden om vervolgens op tijd aanwezig te zijn voor de recep-

Toegangsplein naar het Rose Theme Park

Optreden tijdens openingsceremonie

Ancient China Rose Garden

Tekenende scholieren in de tuinen van het Rose Theme Park

Rose Museum

Rose Show

tie in het Beijing Joyful Rose Hotel (Dress code: Smart). Twee keer een busreisje van ruim 50 minuten. Afstanden in China zijn totaal iets anders dan hier in Nederland.

Tweede dag Conventie

Vrijdag 20 mei vond in de ochtend de tweede sessie van de lezingen plaats onder leiding van Helga Brichet (Italië). De lezingen van die dag waren: Lars Åke Gustavsson (Zweden), *POM – Sweden's National Programme for Cultivated Plant Diversity*, William A. McNamara (USA), *Collecting Rose Species in Asia and their Conservation at Quarryhill Botanical Garden*, Thomas Hawel (Duitsland), *Europa Rosarium Sangerhausen – Collecting and Maintaining Heritage Roses, Concept of a Genetic Rose Bank*, Peter D.A. Boyd (UK), *Past, Present and Potential value of Rosa spinosissima in the Rose Industry* en Wang, Qigang and Jian, Hongying (China), *Development of Cut Rose Industry and New Cultivar Breeding in Yunnan Province, China*. Al met al opnieuw een vol en boeiend programma met interessante sprekers en hun lezingen.

Na de lunch vertrokken we met bussen om naar de *Ancient China Rose Garden* te gaan om daarna nog een bliksembezoek te brengen aan de Rose Show: een themapark van 20 hectare dat hoofdzakelijk voor exposities gebruikt wordt. Het was erg

jammer dat we voor de Rose Show (door omstandigheden) slechts een half uurtje de tijd hadden om er rond te kijken.

In de avond waren we er wel weer terug voor het gala optreden; in de tuin was een groot podium opgesteld en kregen we een avondvullend programma, bestaande uit onder meer traditioneel en modern bloemschikken, een Chinese modeshow en prachtige zang en optreden van een beroemd Chinees operazanger.

Laatste dag Conventie

Zaterdag 21 mei opnieuw weer vroeg op weg naar het conferentiegebouw. De ochtendsessie vond plaats onder leiding van Dr. Yuki Mikanagi, met lezingen door Pascal Heitzler (Frankrijk), *Solving Problems of Species Classification and Old Rose Pedigrees Using Molecular Approaches, an Overview*, Wang, Guoliang (China), Tumi, *A Flowery Cultural Symbol in Ancient China*.

Na de koffiepauze was er een uiterst boeiend forum over Moderne Rozen onder leiding van Kelvin Trimper (Australië, president van de WFRS), met de panelleden: Alain Meilland (Frankrijk), Rosario Algorta (Uruguay), Prof. Yoshihiro Ueda (Japan), Ludwig Taschner (Zuid-Afrika), Ge Hong (China), Paul Hains (Australië), Viru Viraraghavan (India). Kelvin Trimper had enkele interessante vra-

gen voor de panelleden voorbereid en ik genoot vooral van de antwoorden en ideeën van Alain Meilland en Ludwig Taschner.

De middagsessie vond plaats onder leiding van Dr. Qinglin Liu met lezingen door Daniel Boulens (Frankrijk), *Lyon Roses 2015, the Festival of Roses, How to Involve Local Population, Institutions, Associations, Politicians, Keys to Success*, Sun, Wei (China), *Wild Roses from Xinjiang and Their Potential Values*, Cui, Jiaopeng and Zhao, Shiwei (Cina), *Investigation and Collection of Rosa chinensis var. Spontanea in Northern Sichuan*, Nobuo Shirasuna (Japan), *Designing Rose Gardens*. Na de laatste lezing waren er de presentaties voor komende conventies: WFRS Regional Convention (7-9 november 2016) in Uruguay, WFRS Regional Convention (11-14 juni 2017) in Slovenië en de WFRS Rose Convention (28 juni-4 juli 2018) in Denemarken. Beide laatste conventies hoop ik in 2017 en 2018 te kunnen bezoeken.

Sluitingsceremonie

Gelukkig hadden we deze dag iets meer tijd om na afloop van de lezingen en presentaties terug te gaan naar het hotel, ons op te frissen en om te kleden voor de sluitingsceremonie, prijsuitreikingen en diner. Het was dan ook een bijzonder feestelijk gezelschap om te zien dat even later

Rose Show

R. 'Peace' in het Rose Theme Park

Diner bij de sluitingsceremonie met links Ludwig Taschner naast Lizette du Plessis

de bus weer in stapte: de dames in avondjurken en de heren in kostuum met aandacht voor de roos, zoals Ludwig Taschner en Jens Pedersen. De Chinese organisatie had werkelijk alles uit de kast gehaald voor deze avond. De voor ons gereserveerde zaal in het superluxe hotel Beijing Longi Hot Spring Resort was adembenemd. Prachtig gedekte tafels met heerlijk eten en na de prijsuitreikingen diverse zang en dans optredens in traditionele Chinese kledij. Onze 'tafel' had het bijzonder naar de zin: aan het eind van het diner klonk luid de Zuid-Afrikaanse zang en eindigden wij al dansend op het hoofdpodium, gefilmd en gefotografeerd door de Chinese film- en cameraploeg.

Een vrolijk internationaal gezelschap ging met de bus terug naar het hotel om daar vervolgens tot in de late uurtjes de hotelbar onveilig te maken. Een perfect einde van drie volle conferentiedagen doorgebracht met oude en nieuwe vrienden uit Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en Denemarken.

City tours Beijing

Zomerpaleis, Taoranting Park

Zondag 22 mei waren we al weer vroeg op, om met onze eigen groep onder leiding van een nieuwe Chinese gids, meneer How, op pad te gaan. Eerste stop het Zomerpaleis, de Rose Garden bij de Temple of Heaven en Taoranting Park. De omgeving van het Zomerpaleis is -zoals vrijwel alles in China- indrukwekkend. Met een Chinese drakenboot voeren we naar de ingang van het Paleis. Helaas

Eén van de beelden bij de ingang van het Zomerpaleis

Optreden bij de sluitingsceremonie

was er geen tijd om naar binnen te gaan, maar de overdekte wandelpaden in al hun kleuren gecombineerd met een gezellige mengelmoe van Chinese locals en toeristen gaven een fascinerend beeld hoe de keizer met zijn hofhouding er in vroeger tijden zou hebben rondgelopen. Het Zomerpaleis, vroeger genaamd de *Garden of Clear Ripples*, is gelegen in een gebied ter grootte van zo'n 290 hectare en bevindt zich zo'n 15 kilometer van het centrum van Beijing. Een grote verzameling van meren, tuinen en paleizen, voornamelijk gedomineerd door Longevity Hill en Kunming Lake.

In 1963 werd een rozentuin aangelegd in het Westen van Qian Hall, de Temple of Heaven, met een oppervlakte van 13 hectare en 200 variëteiten aan Chinese rozen. Rond 1950 en 1960 werden er nieuwe variëteiten vanuit Zuid-China geïntroduceerd en tegenwoordig is de Chinese roos, de Roos van Beijing.

De rozentuin van het Taoranting Park omvat zo'n 50 variëteiten aan Chinese rozen (meer dan 20.000 rozen in totaal), bomen, paviljoens, veranda's, vaste beplanting en is een perfecte plek om de schoonheid van

Drakenboot op weg naar de toegang tot het Zomerpaleis

de Chinese roos te bewonderen.

Na de lunch bezochten we het Museum of Chinese Garden, het eerste 'tuin'-museum in China. Het museum bestaat uit drie delen: het museum zelf, binnen- en buiten tentoonstellingsruimten op een oppervlakte van ruim 28 hectare. In het museum kregen we een korte rondleiding om zo een indruk op te doen van het gehele complex. In de hallen zijn verschillende Chinese tuinen aangelegd en het is moeilijk te bevatten dat al deze tuinen gewoon overdekt in een gebouw liggen.

Nabowan Rose Varieties Garden, Beijing Botanical Garden

Maandag 23 mei bezochten we de Nabowan Rose Varieties Garden: een enorm complex op een gebied ter grootte van 13 hectare bestemd voor de rozencollectie, ontwikkelen van nieuwe soorten, wetenschappelijk onderzoek en onderwijs; de Nabowan Rose Varieties Garden heeft inmiddels zo'n 500 verschillende rozencultivars in haar bezit. De aanleg van deze rozencollectie is denk ik best wel uniek te noemen. Een enorme overdekte ronde hal, waar je onder pergola's door de rozen

Voorbeeldtuin in het Museum of Chinese Garden

Maquette van de Verboden Stad in het Museum of Chinese Garden

heen loopt, met in het midden een buitentuin, eveneens vol met rozen. Vervolgens snel weer door naar de volgende locaties: Zhongshan Park & Beihai Park met als afsluiting de Beijing Botanical Garden.

Het Zhongshan Park (230 hectare) ligt in het Zuiden van de Verboden Stad en ten Westen van het Tiananmen Plein, vol met prachtige keizerlijke tempels (zoals *Altar of Earth* en *Harvests* in de Ming en Qing dynastieën). Het Beihai Park (71 hectare, waarvan 39 hectare water), met in het midden de *Northern Sea* was vroeger een keizerlijke tuin, maar is nu een openbaar park ten Westen van Jongshan Park en Noordwesten van de Verboden Stad.

De Beijing Botanical Garden ligt aan de voet van Xiangshan Hill, ten Westen van Beijing. De Rozentuinen hier zijn voornamelijk showtuinen om de diversiteit van de roos te laten zien; het is zowel een thema-tuin als een tentoonstellingsruimte nieuwe stijl. We genoten dan ook volop om hier tussen de verschillende rozen te lopen en te genieten van de diversiteit in beplanting en aanleg. Vervolgens reden we met kleine busjes door het park om te stoppen bij een meertje, omgeven door *Metasequoia* redwood bomen. Daar wachtte ons nog een nieuwe spectaculaire attractie: met behulp van techniek werd de hele omgeving van het meer en de bomen voorzien van mist en konden we er via een wandelpad doorheen lopen.

Rosa rugosa als bonsai bij Nabowan Roses

Nabowan Roses

Post Tour, Beijing Cultural Heritage Tour Tiananmen Plein, de Verboden Stad

Dinsdag 24 mei werden we in de vroege ochtend bij ons hotel opgehaald om vervolgens met de gasten uit de andere conventiehotels door te rijden naar het centrum van Beijing voor een bezoek aan het Tiananmen Plein, het Keizerlijk Paleis (de Verboden Stad) en Prince Gong's Mansion. Een geweldige dag, vol indrukken, maar ook ontzettend vermoeiend door de grote aantallen mensen op het plein, dat 44 hectare groot is en in de nabijheid van de Verboden Stad met het keizerlijk Paleis. Van onze gids begreep ik dat het plein groot genoeg is om 1 miljoen Chinezen tegelijk te bevatten! Ik begon me inmiddels een Chinese toerist in Europa te voelen: zoveel mogelijk zien in zo weinig mogelijk tijd en de onderwijl gemaakte foto's als herinnering te beschouwen aan wat ik allemaal gezien had.

Aan het einde van de dag waren we dan ook allemaal behoorlijk uitgeput en snakten we naar de kamers in ons nieuwe hotel in het centrum van Beijing, een bad en eten. Dat viel nog tegen: de reserveringen waren niet

helemaal perfect gelopen en vrijwel iedereen stond tegelijk tegen het baliepersoneel van het hotel te roepen. Gelukkig hield onze nieuwe plaatselijke gids het hoofd koel en met zijn hulp had iedereen tegen het eind van de avond in ieder geval een eigen hotelkamer en konden we vervolgens enigszins opgefrist in een klein lokaal restaurant genieten van een originele Chinese maaltijd opgeluisterd met zang van een plaatselijke amateur operazanger.

Mutianyu Great Wall

Woensdag 25 mei was de dag waar iedereen van het begin af aan al naar had uitgekeken: een bezoek aan de Chinese Muur, de Mutianyu Great Wall. Na een busrit van bijna twee uur door schitterende natuur kwa-

In het Taoranting Park

Zhongzhan Park

Beijing Botanical Garden

Nabowan Roses

men we eerst aan bij The Sacred Way en de Ming Changling. Het was voor de meesten van ons een verademing om door de prachtige Sacred Way te lopen: gebouwd in het 19^e jaar van de Jiajing Periode van de Ming Dynastie (1540), is het een lange laan vol met enorme beelden van eenhoorns, leeuwen, draken, monsters en krijgers. De natuur is fantastisch en doordat er amper mensen liepen was het heerlijk om na de drukke voorafgaande dagen weer wat tot rust te komen. De Ming Changling is een paleis uit 1409 met 13 tombes en de gemeenschappelijke tombe van de jonge keizer (de derde keizer van de Ming Dynastie) en de keizerin Xushi.

Na een korte rit van zo'n half uurtje kwamen we uiteindelijk aan op het grote parkeerterrein in de buurt van de Grote Muur. Met een kleinere bus reden we door naar de volgende halte, waarna het nog een stevige wandeling omhoog was naar de kabelbaan. Vivienne Black uit Zuid-Afrika en ik liepen samen in hoog tempo door, om als een van de eersten bij de

Bij de Ming Chanling

kabelbaan te komen en zo geen tijd te verliezen. De rit omhoog in de kabelbaan was al geweldig: steeds verder steil omhoog met links en rechts de schitterende natuur en uitzicht op de bergkammen, waar de Muur opgebouwd is. Samen met Jens Pedersen en Gunnar Krag uit Denemarken waren wij zo de eersten van onze groep om voet op de Muur te zetten. Een droom die waarheid werd. Het uitzicht en het gevoel daar werkelijk te staan is onbeschrijflijk. Zo overweldigend mooi, hoog en groot. Daarbij hadden we het grote geluk dat we daar boven praktisch alleen liepen. Op onze tocht zijn we slechts een paar andere wandelaars tegengekomen. Op de Muur lopen is bijna verslavend: zodra we een uitkijkpost bereikt hadden, zagen we de volgende toren al weer waar we naar toe wilden lopen. Omdat we maar amper twee uur de tijd hadden gekregen moesten we dan ook al weer veel te snel omdraaien om terug te lopen. Als een van de laatsten kwamen we beneden weer bij onze groep aan, om daar natuurlijk Het Souvenir te laten maken: je naam en datum op een bamboe schilderijtje dat je op de Muur bent geweest. (Helaas heeft het lijstje zelf de vlucht naar huis niet goed overleefd, maar een beetje lijm zal vast wonderen verrichten).

Confucius Temple, Silk Street, Capital Museum

Donderdag 26 mei was ingepland voor een bezoek aan een oud stadsdeel van Beijing met een bezoek aan de Confucius Temple en de Beijing Imperial Academy. Om daar te ko-

De Mutianyu Great Wall

Beijing Botanical Garden met kunstmatige nevel

men hadden we een heerlijke wandeling door een smal straatje, waar het zonlicht door de grote bomen prachtig gefilterd werd.

Na het bezoek aan de Confucius Temple kregen we van onze gids eindelijk enkele uren vrij om (zonder begeleiding) te gaan shoppen in de beroemde Silk Street van Beijing (Silk Market) maar niet voordat we eerst een korte cursus onderhandelen hadden gekregen: minimaal 80% zien af te dingen op de vraagprijs! Na enkele uren heerlijk winkelen en onderhandelen kwamen we bepak en bezakt met souvenirs weer in de bus en gingen we op weg naar onze laatste bezienswaardigheid, het Capital Museum. Ook daar kregen we opnieuw enkele uren vrij van onze gids. Bij lange na niet genoeg. In dit museum zou je dagen kunnen ronddwalen en nog niet alles gezien hebben. Vivienne en ik beperkten ons dan ook tot enkele hoogtepunten, zoals een expositie over de Chinese Opera en een expositie over het vroegere Beijing. Daarna was het voor mij tijd om afscheid te nemen van de groep, om zo

Bij de Confucius Temple

vroeg in de avond bij mijn hotel in de buurt van de luchthaven te kunnen zijn. Onze gids had voor mij een bevriende Uber taxichauffeur gevonden die mij naar het hotel zou rijden. Spitsuur in Beijing betekende dat een rit van bijna twee uur, onderwijl met handen en voeten (lees: vertaal apps op de telefoon) communicerend met een super vriendelijke chauffeur.

Het is een onvergetelijk reis geworden en ik geloof dat ik China op zijn allermooist heb mogen zien. We hebben vrijwel alle dagen prachtig zonnig weer gehad met temperaturen van rond de 30 graden en geen spoortje gezien van de beruchte smog. De Chinezen zijn allervriendelijkst en behulpzaam, behalve

wellicht de receptionisten in de grote hotels die nog wel een lesje in klantvriendelijkheid kunnen gebruiken. Met dank aan de ons ter beschikking gestelde gidsen en nieuwe technieken zoals vertaalapps is communiceren amper een probleem. Of automobilisten hun telefoons ook onder het rijden moeten blijven gebruiken is een ander verhaal, maar zelfs het verkeer en de drukte op de wegen is een belevenis op zich. Het prachtige van deze conventies is dan ook het ontmoeten van zoveel internationale rozenvrienden, het maken van nieuwe vrienden en het ontdekken van nieuwe 'werelden'. China staat vanaf nu echt op mijn verlanglijstje om opnieuw te bezoeken.

Eén van de beelden langs de Sacred Way

De organisatie van de conventie, de Chinese Rose Society, Beijing Municipal Bureau of Landscape and Forestry en Daxing District People's Government of Beijing Municipality hebben ons een onvergetelijk en prachtig avontuur bezorgd.

Wijziging bankrekening

Op dit moment maakt de Nederlandse Rozenvereniging voor bankmutaties gebruik van twee betaalrekeningen. Eén bij de Rabobank en één bij de ING-bank. Omdat beide banken kosten berekenen, is er door het bestuur voor gekozen, om één bank te laten vervallen. Dit is de Rabobank geworden.

Dit betekent dat we verder gaan met de ING-bank met ons banknummer NL90 INGB 00013452 45. Graag voor uw betalingen aan de Nederlandse Rozenvereniging vanaf heden uitsluitend dit banknummer gebruiken.

Boek en e-book

Er stond een vrouw in de tuin. Nou en??

Dacht ik even toen ik de titel zag van dit schitterende boek. "In een prachteditie wordt de geschiedenis van de landschaps- en tuinarchitectuur verteld. Het boek biedt een schat aan gegevens" schrijft Ileen Montijn in NRC 23.04'16

Het gaat dus over de rol van vrouwen in het Nederlandse landschap. Niet alleen van adellijke dames, maar ook van boerinnen. Het boek laat zien dat, mede dankzij het in 1907 door twee idealistische dames opgerichte 'Huis te Lande' (Tuinbouwschool voor meisjes) in feite pas in de twintigste eeuw, vrouwen zich beroepsmatig gingen bewegen op het gebied van tuinkunst en tuinbouw.

Er stond een vrouw in de tuin is één lange verhalende wandeling door de Nederlandse tuingeschiedenis. Het boek laat zich omgekeerd ook lezen als een levendige geschiedschrijving van de Nederlandse vrouw vanuit het perspectief van de tuin. Wie dus enerzijds in tuingeschiedenis is geïnteresseerd, maar ook graag leest

over de levens van historische vrouwen, zal aan dit boek veel plezier beleven. Eenmaal begonnen blijf je bladeren, lezen en bladeren. Er moet een enorm onderzoek aan vooraf gegaan zijn, dat overigens werd gesteund door onder meer Prins Bernhard Cultuurfonds, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het K.P. Boonfonds. Door het lezen en bestuderen van talloze brieven en dagboeken en door het afnemen van interviews kon een beeld gevormd worden van wat de rol van de vrouw was en vooral van wat haar bezighield.

Volgens schrijfster Anne Mieke Backer werd het schrijven van dit boek een zoektocht naar het antwoord op de vraag wat vrouwen op hun specifieke stukje aarde hebben gezocht en wat zij er tot op de dag van vandaag hebben gevonden. Het is een dikke pil, ruim 600 pagina's flinterdun papier, schitterende illustraties in zwart wit en kleur.

Een aanrader,
Mariette Edelman

Er stond een vrouw in de tuin.
Over de rol van vrouwen in het Nederlandse landschap door Anne Mieke Backer

Boek € 27,90
ISBN 978-90-6906-048-4

E-book € 19.90
ISBN 978-90-6906-050-7

Verkrijgbaar in de reguliere boekhandel of bij bol.com.

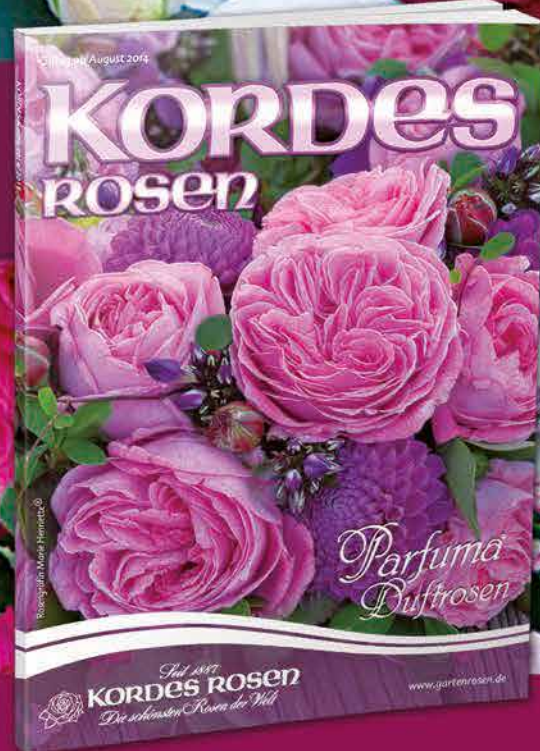
Parfuma Duftrosen®

Die Seele der Rose ist ihr Duft!

 created by Kordes

VERFÜHRUNG DER SINNE!

**BESTELLEN SIE
JETZT DEN NEUEN
KATALOG!**

Seit 1887
W. KORDES' Söhne
Die schönsten Rosen der Welt

Rosenstrasse 54 · 25365 Klein Offenseth-Sparrieshoop
Telefon: 04121 - 48 70-0 · Telefax: 04121 - 8 47 45
E-Mail: info@kordes-rosen.com · www.gartenrosen.de